



Πολιτιστικά Δρώμενα

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
της ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ
και του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΗΜΑΘΙΑΣ

Αριθμός έκδοσης **46**
Δεκ. 07 - Ιαν./Φεβ. 2008



Έτος Αθλητισμού και Νεολαίας
«Δημήτριος Βικέλας»

ISSN 1106 5354



ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

πρόεδρος
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΚΑΡΗΣ
αντιπρόεδρος
ΣΟΦΙΑ ΓΚΑΓΚΟΥΣΗ
μέλη
ΜΙΧ. ΤΡΑΝΙΔΗΣ
Ν. ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΙΔΗΣ
ΕΜ. ΣΟΦΙΑΝΙΔΗΣ
ΑΙΚ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ
ΕΛ. ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ
Π. ΤΣΑΠΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΘΑΝ. ΡΕΠΑΝΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

διευθυντής
ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
διεύθυνση οικονομικού
ΤΑΡΑΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
διεύθυνση παραγωγής
ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΣΤΑΝΤΖΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
διεύθυνση εκπαιδευτικού-τεκμηρίωσης
ΜΥΛΩΝΑ ΟΛΓΑ
διεύθυνση τεχνικού
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ
γραμματεία
ΒΕΡΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
βιβλιοθηκονόμος
ΚΟΤΣΑΛΟΥ-ΠΑΠΑΡΗ ΒΟΥΛΑ
γενικών καθηκόντων
ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ





Πολιτιστικά Δρώμενα

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αριθμός έκδοσης 46

Δεκέμβριος 07 - Ιανουάριος / Φεβρουάριος 2008

Ιδιοκτήτης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Εκδότης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Διευθυντής Γιάννης Καμπούρης

Υπεύθυνη σύνταξης Χαρά Λάμπρη

Υπεύθυνος τυπογραφείου Νίκος Καραμανλίδης

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Χαιρετισμός της δημάρχου Βέροιας Χαρούλας Ουσουλτζόγλου 3

Έτος αθλητισμού και νεολαίας «Δημήτριος Βικέλας» 5
Γεώργιος Μιχαηλίδης



Δημήτριος Εμμ. Βικέλας ο γιος του Ερμή
Δημήτρης Ιορδ. Καρασάββας 6

Ο λογοτέχνης Δημήτριος Βικέλας Ευθαλία Τυφοξύλου 19



Από το Παρίσι του 1894 στην Αθήνα του 1896
Πέτρος Λινάρδος 23

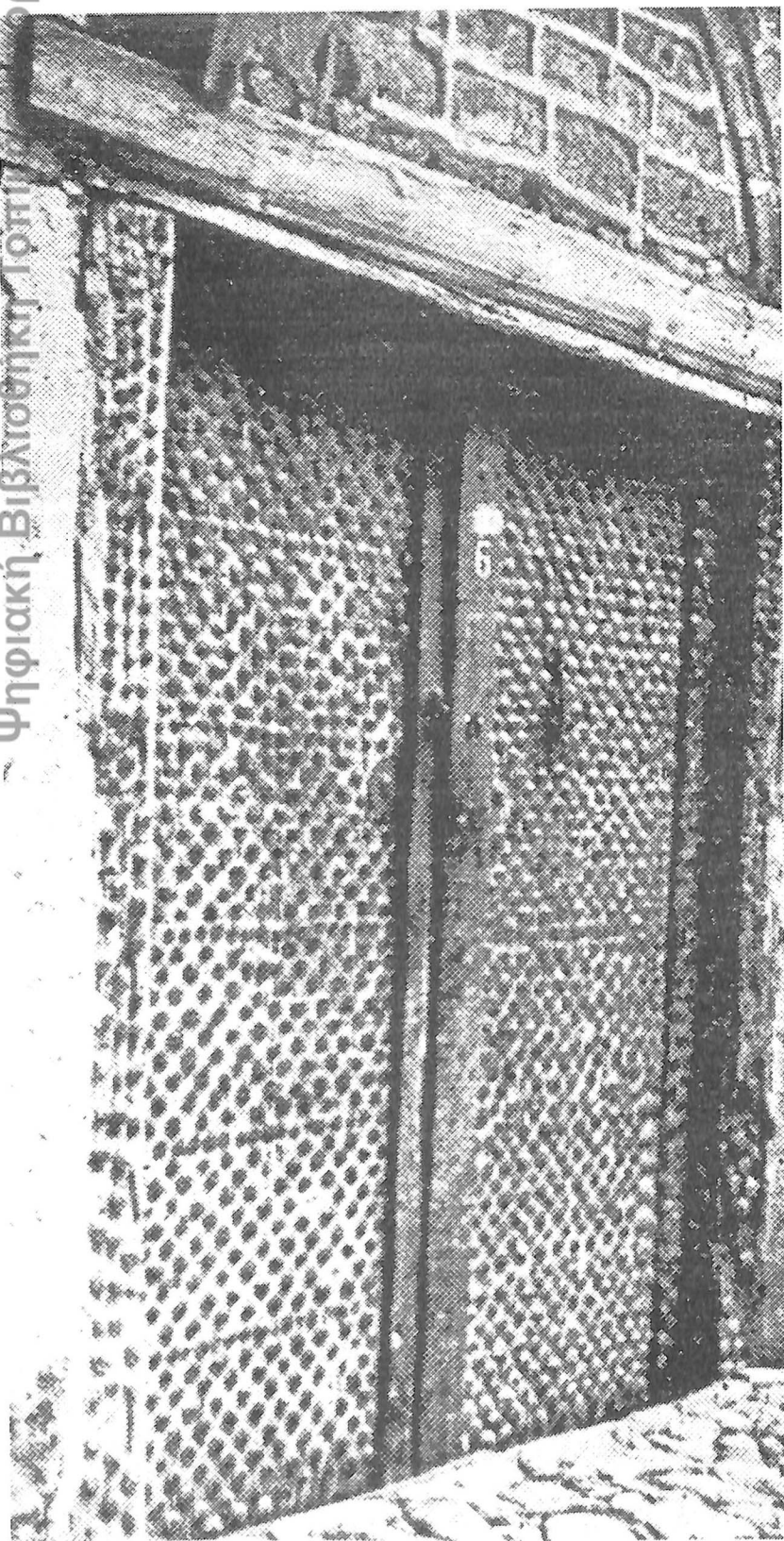
Η κοινωνική δράση του Βικέλα Αλέξανδρος Λέτσας 26



Ψηφιδωτό, Η γνώμη διακεκριμένων πνευματικών ανθρώπων
για το μεγάλο Έλληνα της Ευρώπης 34

Παιδικά παιχνίδια (β' μέρος) Μαρία Αθανασίου 37

Βιβλιοπαρουσιάσεις 40



..«*Ἀλλ' αἰδοῦμαι, ὅτι, εἴν ἦτο
δυνατόν καὶ σήμερον ἐτι νὰ στήσω
τὴν οἰκηνήν μου εἰς Βέροϊαν, ἐκεῖ
ἦθελα ἀνεύρει τὴν πατρίδα, καθόσον
ἐκεῖ συγκεντρύνται αἱ
οικογενειακαὶ μου παραδόσεις.
Δεν ἠπομονοῦμεν ὅτι ἐκεῖθεν
καταχόμεθα. Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ
πατρός μου, εἰς τὸν νεκροταφεῖον
τῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὸ ὄνομά του
ἐχαράξαμεν τὰς λέξεις
«ἐκ Βεροίας»· ὁ ἀδελφός μου
ἐνέγραψεν εἰς τὸ οἰολεῖον τὸν
πρωτότοκόν του ὡς Μακεδόνα τὴν
καταγωγὴν, καὶ ἐγὼ δὲ μετὰ τῶν
Μακεδόνων πάντοτε
συγκαταλέχομαι... ».*

Δ. Βικέλας

Το «Μπικελάδικο σπίτι» της οικογένειας Μπικέλα βρισκόταν μέχρι το 1959 στην οδό Αγίου Δημητρίου στη Βέροια οπότε και κατέρρευσε μέσα στη γενική αδιαφορία. Η πόρτα του σπιτιού με τα 1550 καρφιά.



Ο Δήμος Βέροιας με αφορμή την συμπλήρωση 100 χρόνων από το θάνατο του Δημητρίου Βικέλα ανακήρυξε το 2008 ως έτος αθλητισμού και νεολαίας. Πρόκειται για ένα έτος αφιερωμένο στον αθλητισμό. Η Βέροια φοράει τα καλά της και γιορτάζει. Είναι η μεγαλύτερη αθλητική διοργάνωση που έγινε ποτέ στον τόπο μας.

Η μεγάλη γιορτή άρχισε και παράλληλα η μεγάλη ευθύνη όλων μας. Η Βέροια και η Ημαθία μας καλούν όλους για να αποδείξουμε τι στα αλήθεια είμαστε. Η Βέροια πρέπει να αποδείξει ότι δεν είναι η πόλη που διασύρθηκε, διαβλήθηκε, κατηγορήθηκε και πλήρωσε το τίμημα της αρνητικής δημοσιότητας. Η Βέροια απαντάει με συγκεκριμένες εξωστρεφείς και φιλόδοξες δράσεις. Απαντάει δίνοντας ένα δύσκολο αγώνα. Θα πετύχουμε γιατί πιστεύουμε στο στόχο.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι στις πανανθρώπινες ηθικές αξίες, οι οποίες καθιερώθηκαν από τους θεμελιωτές των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων **Δημήτριο Βικέλα** και **Πιέρ ντε Κουμπερτέν**, η ειρήνη στον κόσμο κατέχει την κυρίαρχη θέση.

Στη Βέροια ζωγραφίζουμε ένα πολύχρωμο αθλητικό τοπίο με τα αθλήματα που ασχολούνται οι σύλλογοι της πόλης μας. Περισσότερες από 100 δράσεις θα υλοποιηθούν και η πόλη θα ανοίξει την αγκαλιά της να υποδεχθεί τους χιλιάδες των αθλητών. Η μικρή αυτή Ολυμπιάδα ξεκίνησε το Γενάρη και θα ολοκληρωθεί το Δεκέμβρη του 2008.

Μέσα από τις δράσεις αυτές η Βέροια επιδιώκει να βρεθεί στο επίκεντρο των αθλητικών και πολιτιστικών διοργανώσεων της χώρας προβάλλοντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της και της αθλητικής της ιστορίας.

Αυτό που μέσα σ' όλα πρέπει να θυμόμαστε επίσης είναι ότι ο Δ. Βικέλας υπήρξε ένας απ' τους σημαντικότερους λογοτέχνες και πατέρας του σύγχρονου διηγήματος κι ότι διακρίθηκε για το ήθος, τη σοφία του, τη μετριοπάθεια και την καλοσύνη με την οποία αντιμετώπισε όλες τις αντιξοότητες στη διάρκεια της ζωής του. Υπήρξε χαρακτήρας σπάνιος κι αυτό το απέδειξε με το κοινωνικό του έργο. Η Βέροια είναι περήφανη για το Δημήτριο Βικέλα που με τα ίδια του τα λόγια στο βιβλίο του «Η Ζωή μου» δηλώνει καταγωγή «εκ Βεροίας» και «Μακεδών».

Χαρούλα Ουσουλτζόγου
Δήμαρχος Βέροιας



Βέροια
2008

Έτος αθλητισμού και νεολαίας «Δημήτριος Βικέλας»

Γεώργιος Ι. Μιχαηλίδης
Αντιδήμαρχος Αθλητισμού και Νεολαίας Βέροιας

2008, ολυμπιακή χρονιά.

2008, εκατό χρόνια από τον θάνατο του Δημήτριου Βικέλα.

2008, ενενήντα χρόνια «ζωής» του Δήμου Βέροιας.

Ένα πλέγμα συγκυριών στάθηκε καθοριστικός παράγοντας για την επιλογή του χρονικού σημείου για να ζωντανέψει το όραμα, η έμπνευση, η υπόσχεση, το χρέος στην πόλη και στους πολίτες της για την αποτελεσματική ανάδειξη και προώθηση του αθλητισμού. Για την μύηση και έλξη των νέων στην ανυπέρβλητη, διαχρονική αξία του αθλητικού πνεύματος. Για την τόνωση της συνείδησης του αγαθού με το βάδμα του νοήματος της Ολυμπιακής αρετής, της κλασικής αξίας.

Βέροια 2008, Έτος αθλητισμού και νεολαίας «Δημήτριος Βικέλας».

Με επιθετική δημιουργία, ενθουσιασμό, πρωτοτυπία και συνέπεια σχεδιάστηκε και οργανώθηκε μια ετήσια γιορτή χαράς και αισιοδοξίας.

Μια γιορτή αφιερωμένη στον αθλητισμό και την νεολαία.

Μια γιορτή αφιερωμένη στον Δημήτριο Βικέλα, το εκλεκτό τέκνο της Βέροιας, που μεγαλόπνοα εμπνεύστηκε και υπερασπίστηκε την αναβίωση των σύγχρονων ολυμπιακών αγώνων.

Πρόκειται για την ενσωμάτωση σε ένα πολύχρωμο παζλ αθλητικών δράσεων, όλων των αθλημάτων στα οποία δραστηριοποιούνται τα σωματεία της περιοχής. Μια πρόκληση για τη συναρπαστική εμπλοκή σε ένα πολυσυλλεκτικό σχήμα διεθνών τουρνουά, πανελλήνιων και περιφερειακών πρωταθλημάτων, σχολικών αγώνων, αγώνων επιδείξεων και δεξιοτεχνίας, σεμιναρίων, ημερίδων και διαλέξεων. Μέσω της διοργάνωσης αυτής τα αγωνίσματα, περισσότερο ή λιγότερο δημοφιλή, όλα ανεξαιρέτως θα βρουν τη διέξοδο της παρουσίας, της προβολής και της γνωριμίας με το ευρύ κοινό.

Η διαδραστική σχέση, η άρρηκτη σύνδεση του αθλητισμού με τον πολιτισμό, αποτελεί άξονα για την ένιαξη στη διοργάνωση αυτή πολλών και ποικίλων πολιτιστικών δρώμενων.

Το 2008 στα γήπεδα, στα θέατρα, στις πλατείες και στις συνοικίες της Βέροιας τολμηρά και φιλόδοξα στήνεται με σύνθετη απλότητα ένα συναρπαστικό σκηνικό χαράς, ενέργειας, κίνησης, αμεσότητας και δημιουργίας με τη συμμετοχή όλων.

Στόχος το σταμάτημα του τέλματος της πολιτιστικής απομόνωσης της επαρχίας. Πρόθεση η αναιροπή του καθεστώτος ανασφάλειας και της απομόνωσης. Επιδίωξη η επούλωση ιληγών από τα πρόσφατα διαδραματισθέντα ζοφερά φαινόμενα, που κατέστησαν στο ευρύ κοινό την πόλη ένοχη για ευδαιμονική άγνοια και εφησυχασμό.

Στην εποχή του «παθητικού θεατή», η έντονη παρουσία πολλών ενεργών και με αυτή την έννοια συμμετοχικών πολιτών είναι αναγκαία για την αναβάθμιση της τοπικής κοινωνίας. Η ευαισθητοποίηση των πολιτών, η ανιδιοτελής πρόθυμη προσφορά μετουσιώνει σε πράξη το όραμα. Κάθε πολίτης μπορεί να ενστερνιστεί το όραμα αυτό και να εισιτράξει τη χαρά της δοτικότητας, στην εκπλήρωσή του.

Αιχμή του δόρατος για την εκπλήρωση των στόχων και την επιτυχία της διοργάνωσης των εκδηλώσεων, ο εθελοντισμός. Ικανοποιητική διαπίστωση, ο ενθουσιασμός με τον οποίο υποδέχθηκαν αυτή την πρωτοβουλία τα σωματεία της περιοχής, οι τοπικοί φορείς, ο εμπορικός ιστός και όλη η κοινότητα της Βέροιας, που συντάχθηκαν μαζί με τον Δήμο Βέροιας, υποσχόμενοι κάθε δυνατή στήριξη ανάδειξης και επιτυχούς τελεσφόρησης αυτού του εγχειρήματος. Ευχάριστα εκπλήσσει η πρόθυμη και άμεση ανταπόκριση για την εγγραφή στο μητρώο εθελοντή που δημιουργήθηκε όχι μόνο όσων ασχολούνται συστηματικά με τον αθλητισμό αλλά όλων των πολιτών.

Αντλώντας από το πνεύμα της πίστης στον άνθρωπο, τα πρότυπα των ηθικών αξιών, χωρίς εσωστρέφεια, χωρίς συμπλεγματικές νοσηρές αγκυλώσεις και διαχωριστικές γραμμές, μέσα από την αγωνιστική πράξη και τη συνάθροιση αθλητών και φιλάθλων, με ορίζοντα την ανάπτυξη δεσμών φιλίας και ευγενούς άμιλλας, επιχειρείται δυναμικά η ενθάρρυνση της νεολαίας για αναζήτηση δημιουργικής ενασχόλησης.

Χρέος όλων η διάπλαση νέων με δυνατή θέληση, με υγεία σωματική και πνευματική, με σεβασμό και αγάπη στο ωραίο, στο μεγάλο, στο ιδανικό. Οφείλουμε να δημιουργήσουμε και να παρέχουμε στους νέους δυνατότητες επιλογής ποιοτικών διεξόδων της δυναμικής έντασης και ανησυχίας τους.

Μέσα από αυτή τη διοργάνωση η Βέροια φιλοδοξεί να βρεθεί στο επίκεντρο των αθλητικών και πολιτιστικών δρώμενων της χώρας καθόλη τη διάρκεια του έτους, αναδεικνύοντας παράλληλα την πλούσια ιστορική, φυσική, πολιτιστική και αθλητική κληρονομιά της, τόσο στους Έλληνες όσο και στους ξένους επισκέπτες και αθλητές.

Για το σύνολο όλων των εκδηλώσεων του 2008, έτους αθλητισμού και νεολαίας «Δημήτριος Βικέλας», αναμένεται να επισκεφτούν την πόλη της Βέροιας, για να αγωνιστούν και να παρακολουθήσουν τις εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν περίπου 20.000 αθλητές και θεατές. Το γεγονός αυτό προβλέπεται πως θα τονώσει την τοπική οικονομία. Ως εναλλακτική μορφή τουρισμού, άλλωστε, ο αθλητικός τουρισμός όπως έχει στατιστικά αποδειχθεί, συντελεί δυναμικά στην οικονομική ανάπτυξη.

Το 2008, η Βέροια συστήνεται ξανά, ξαφνιάζει ευχάριστα και αναδεικνύεται μέσα από τη σύνθετη απλότητα, την παράδοση, το νεωτερισμό, την αυθεντικότητα και την πληθωρικότητά της, ανασυγκροτημένη και αναγεννημένη.

Το 2008, ισορροπώντας τις δομικές αντιθέσεις του παλιού και του νέου, του ντόπιου και του ξένου, η Βέροια γιορτάζει.

Αξίζει η συμμετοχή όλων.

Δημήτριος Εμμ. Βικέλας Ο Γιος Τε Ερμή

Δημήτριος Ιορδ. Καρασάββας
Δημοσιογράφος

Ο Δημήτριος Βικέλας υπήρξε μια ξεχωριστή φυσιογνωμία στα Ελληνικά Γράμματα!

Η πολυσιχιδής συγγραφική και κοινωνική δράσις του σε συνάρτηση με τον αδαμάντινο χαρακτήρα του καθιστά την προσωπικότητά του ακόμη πιο ξεχωριστή!

Υπήρξε σε όλη του την ζωή Άνθρωπος Ευγενής, Ειλικρινής Φίλος, Φιλάνθρωπος και δοκιμασμένος Πατριώτης!

Καταγόμενος από Οικογένεια Εμπόρων, με βαθιές όμως πνευματικές ανησυχίες, ουδόλως επηρεάστηκε από τον στείρο πλουτισμό, αλλά απεναντίας, παράλληλα με την καλλιέργεια των φιλολογικών του αναζητήσεων, επιδόθηκε σε μια πρωτοφανή κοινωνική δραστηριότητα, καθιστώντας το άτομό του – στην εποχή του – τόσο ξεχωριστό, συμπυκνώνοντας στοιχεία εξαιρετικής γλυκύτητας και χάρης, και κερδίζοντας δίκαια την γενική συμπάθεια!

Αυτός ο ξεχωριστός Άνθρωπος περηφανευόταν για την καταγωγή του από την Βέρροια και χαρακτήριζε τον εαυτό του Μακεδόνα!

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ

Στην Βέρροια, στις αρχές του 18ου αι., γεννιέται ο Μανώλης Μπεκέλας, προπάππος του Δημήτριου Βικέλα.

Το επώνυμο της Οικογένειας Βικέλα, αρχικά ήταν Μπεκέλας. Επίσης γραφόταν και Μπεκέλλας ή και Μπεκέλλας (με δύο λάμδα), ενώ σε μεταγενέστερα έγγραφα στην Σύρο (1828), το όνομα της οικογένειας εμφανίζεται και ως Μπεκέλλας ή και Μπεκέλλας.

Ο προπάππος της οικογένειας, Μανώλης Μπεκέλας, πρέπει να ήταν μια από της πλέον αξιόλογες προσωπικότητες της εποχής του, στην πόλη της Βέρροιας. Η μετάβαση του στους Αγίους Τόπους του είχε προσδώσει το προσωνύμιο Χατζή Μανώλης ή και Χατζημανουήλ. Αξίζει δε να σημειωθεί, ότι έχαιρε της Προστασίας των Άγγλων γεγονός που μαρτυρεί τις ιδιαίτερες σχέσεις μαζί τους.

Ο επί 30 έτη Πρόξενος της Γαλλίας στην Θεσσαλονίκη (έως το 1793) Cousinery, στο βιβλίο του "Voyages dans la Macedoine", μνημονεύει την επίσκεψη του στην Βέρροια, τα της εγκαρδίου φιλοξενίας που έτυχε από τον Μανώλη Μπεκέλα και αναφέρεται στα μυθώδη

πλούτη του και την μεγάλη του μόρφωση. [Όμως, ο Γεώργιος Χ. Χιονίδης διατυπώνει την άποψη ότι ο Cousinery, πρέπει να φιλοξενήθηκε από τον πρωτότοκο γιο του Μανώλη ή Χατζημανουήλ, Δημήτριο]. Ο Μανώλης Μπικέλας, που έζησε μέχρι το 1780, είχε δύο Γιούς. Τον Δημήτριο, που έζησε στην Βέρροια και απέκτησε έναν Γιό, τον Εμμανουήλ, και τον Κωνσταντίνο, που έφυγε και εγκαταστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη και ο οποίος επίσης απέκτησε έναν Γιό, τον Δημήτριο.

Ο Δημήτριος Μπικέλας, ασχολείται στην Κωνσταντινούπολη με το εμπόριο βαμβακερών υφασμάτων, ιδίως δε με τα προσόψια, για τα οποία ήταν φημισμένη η Βέρροια.

Ο Δημήτριος Μπικέλας, του Κωνσταντίνου, παντρεύτηκε στην Κωνσταντινούπολη την Βικτώρια Κοντισινογλου, και απέκτησαν δέκα παιδιά, από τα οποία όμως τελικά επέζησαν μόνο τα τέσσερα. Ο Μανουήλ (1801), [Πατέρας του Λόγιου Δημήτριου Βικέλα], ο Κωνσταντίνος και δύο Κόρες.

Η Οικογένεια Μπικέλα ζει στο Φανάρι και συναναστρέφεται με τις Οικογένειες Μελά και Μ. Βασιλείου.

Ο Γ. Μελάς παντρεύεται (1811) την Κόρη του Μ. Βασιλείου, Ελένη. Το ζεύγος αποκτά (1816) μια Κόρη, την Σμαράγδα [Μητέρα του Λόγιου Δ. Βικέλα], και αργότερα τρία αγόρια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι Δ. Μπικέλας, Μ. Βασιλείου και Γ. Μελάς, από το 1814, ήταν Μέλη της "Φιλικής Εταιρείας".

Το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης το 1821 υποχρέωσε τις Οικογένειες Μπικέλα και Μελά να μεταναστεύσουν προκειμένου να αποφύγουν την εκδικητική μήνη των Τούρκων.

Έτσι η Οικογένεια Μπικέλα, μετά από μια αγωνιώδη αναζήτηση μόνιμης εγκατάστασης, το 1822 τελικά έρχονται στην Σύρο. Από το 1828, μετοικίζει στην Σύρο και η Οικογένεια Μελά. Οι δύο Οικογένειες συναναστρέφονται και πάλι, οι μεταξύ τους σχέσεις είναι άριστες, και αποφασίζουν να αρραβωνιάσουν (το 1833), τον μεγαλύτερο Γιό του Δ. Μπικέλα, τον Μανουήλ, με την Κόρη του Γ. Μελά, Σμαράγδα.

Ο Μανώλης Μπικέλας ήταν άνθρωπος εγγράμματος. Ο δε αδελφός του Κωνσταντίνος ήταν ακόμη πιο μορφωμένος, με καριέρα αρχικά Δικαστικού και στην συνέχεια Δικηγόρου, υπήρξε δε μάλιστα και συγγραφέας πολλών νομικών μελετών. Η δε Σμαράγδα Μελά, Κόρη του Γεωργίου και της Ελένης Μελά, με την ηπειρώτικη γιαννιώτικη καταγωγή, με κληρονομική την ωραιότητα και την ευφυΐα, ήταν γυναίκα επίσης πολύ καλλιεργημένη.

Ο Μανώλης Μπικέλας και η Ελένη Μελά, παντρεύτηκαν το 1834, και έμειναν στην Ερμούπολη μέχρι το 1839.

ΤΑ ΝΕΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Στις 15 Φεβρουαρίου 1835, γεννιέται στην Ερμούπολη της Σύρου, ο Δημήτριος Βικέλας (εφεξής Δ. Β.).

Το 1839 η Οικογένεια Μανώλη Βικέλα, μετοικίζει στο Ναύπλιο, όπου εκεί είναι διορισμένος ο αδελφός της Σμαράγδας, ο Λέων Μελάς, ως Εισαγγελέας. Την επόμενη χρονιά όμως η Οικογένεια αναχωρεί για την Κωνσταντινούπολη όπου θα παραμείνουν μέχρι το 1849.

Από το 1840, ο Δ. Β. αρχίζει να διδάσκεται τα πρώτα Γράμματα από την Μητέρα του. Απ' αυτήν την εποχή αρχίζει να αναπτύσσεται και ο πολύ σιενός δεσμός μαζί της, ο οποίος εξελίχθηκε σε βαθιά εξάρτηση.

Την κλίση του προς τα Γράμματα καθώς και στα Φιλολογικά, ο νεαρός Δ. Β. την οφείλει κυρίως στην Μητέρα του Σμαράγδα, η οποία επέδρασε καθοριστικά και στην διαμόρφωση του ευγενούς χαρακτήρα του. Η Σμαράγδα Μελά υπήρξε για την εποχή της γυναίκα εξαιρετικής μορφώσεως και υπέροχου ήθους, αληθινή Αρχόντισσα. Αυτή ενέπνευσε στον Δ. Β. την πίστη στην Ποίηση και στα Γράμματα. Σ' αυτήν οφείλει και την ηθική του διάπλαση. Αυτή τον στήριξε αργότερα στην ιραγική περιπέτεια του συζυγικού του βίου.

Σοβαρά προβλήματα υγείας τον υποχρεώνουν να εγκαταλείψει το Σχολείο (1844-1845), οπότε και διδάσκεται μόνον, κατ' οίκον, Ελληνικά και Γαλλικά. Μετά την αποκατάσταση της υγείας του εγγράφεται στο ιδιωτικό Σχολείο του Έλληνα Ραζή.

Την Άνοιξη του 1849, η Οικογένεια Βικέλα, μετακομίζει στην Οδησσό, όπου ο Μανώλης Βικέλας έχει ήδη ανοίξει υποκατάστημα της επιχείρησης που διατηρεί στην Κωνσταντινούπολη. Ο Πατέρας του ήδη τον προορίζει για το Εμπόριο. Στην Οδησσό, δεν υπάρχει ελληνικό σχολείο, γι' αυτό και ο Δ. Β. κάνει μόνο ιδιαίτερα μαθήματα Αγγλικών και Γαλλικών.

Στην Οδησσό ο Δ. Β. έχει Καθηγητή της Γαλλικής τον Ελβετό Weiss, ο οποίος και διέγνωσε πρώτος και στην συνέχεια καλλιέργησε το λογοτεχνικό του ταλέντο.

Κοντά στον Weiss, ο Δ. Β. επιχειρεί την πρώτη του μετάφραση. Μεταφράζει το έργο του Ρακίνα "Εσθήρ".

Την ίδια περίοδο, ο Δ. Β., γράφει (1849) το πρώτο του ποίημα με αφορμή τον θάνατο της μνηστής εξαδέλφου του.

Το καλοκαίρι του 1850, σε ηλικία 15 χρόνων, ο Δ. Β. αρρωσταίνει σοβαρά και οι θεράποντες γιατροί του προτείνουν αλλαγή του τόπου διαμονής. Η Οικογένεια του τον στέλνει στην Κωνσταντινούπολη, στους γονείς της Μητέρας του, Γεώργιο και Ελένη Μελά.

Με αφορμή την αρρώστια του, γράφει (1850) το δεύτερο ποίημα του με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Ο Θνήσκων Νέος».

Το Φθινόπωρο του 1850, διαλύεται η επιχείρηση του Πατέρα του στην Κωνσταντινούπολη, οπότε η Οικογένεια Βικέλα μετακομίζει εκ νέου στην Σύρο.

Στην Ερμούπολη, ο Δ. Β., εγγράφεται στο Δημόσιο Γυμνάσιο για τα κύρια μαθήματα και στο ιδιωτικό του Χρήστου Ευαγγελίδη για τα μαθήματα της Μουσικής, της Γυμναστικής και των Ξένων Γλωσσών.

Την περίοδο αυτή, με τον Εμμανουήλ Ροΐδη εκδίδουν την χειρόγραφη Εβδομαδιαία Εφημερίδα "Λυκείου Μέλισσα".

Στο σχολείο του Ευαγγελίδη, αυτήν την περίοδο ανεβαίνει με πρωτοβουλία του Καθηγητή της Μουσικής, η μαθητική παράσταση του έργου "Εσθήρ", του Ρακίνα, σε μετάφραση Δ. Β. . Η μετάφραση εκδόθηκε σε βιβλίο το 1851, τυπωμένο στην Ερμούπολη. Η δε παράσταση είχε επιτυχία κι έλαβε καλές κριτικές, όμως ο Δ. Β. στην πορεία αργότερα, θα απαρνηθεί αυτήν την μετάφραση.

Το 1861, είναι μια δύσκολη χρονιά για τον 16χρονο Δ. Β. , που χάνει δύο αδελφές του, την Ευφροσύνη και την Ειρήνη.

Το Φθινόπωρο της ίδιας χρονιάς η Οικογένεια, μεταβαίνει και πάλι στην Κωνσταντινούπολη, όπου μένει με τους γονείς της Σμαράγδας.

ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

Ο Δ. Β. είναι 17 χρονών όταν μεταβαίνει στο Λονδίνο, όπου διαμένουν και έχουν εμπορικό γραφείο τα αδέλφια της Μητέρας του, Λέων και Βασίλειος Μελάς. Κοντά τους θα εργαστεί αρχικά ως υπάλληλος κι αργότερα ως συνεταιρς και θα παραμείνει στο Λονδίνο για 24 χρόνια, μέχρι το 1876.

Ο Λέων Μελάς, δεν υπήρξε μόνο Έμπορος. Είναι πολύ γνωστός στα Ελληνικά Γράμματα. Με σπουδές στα Νομικά στο Πανεπιστήμιο της Πίζας, υπήρξε άριστος Ποινικολόγος και διορίστηκε Καθηγητής του Ποινικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διορίστηκε Υπουργός Δικαιοσύνης και ορίστηκε Εισηγητής για την σύνταξη του Συντάγματος του Όθωνα το 1843. Απογοητευμένος από την Πολιτική σιράφηκε στο Εμπόριο Δημητριακών κι έγινε συνεταιρς του αδελφού του Βασιλείου, στο Λονδίνο. Παράλληλα ασχολήθηκε με την συγγραφή διαφόρων έργων, κυρίως παιδαγωγικών και πατριωτικών. Ένα από τα πιο γνωστά του έργα «Ο Γεροσιάδης» γαλούχησε γενιές Ελληνοπαίδων!

Ο έτερος αδελφός Βασίλειος, αν και Έμπορος, κυρίως, είχε κι αυτός όμως την έμφυτη κλίση προς την «ελαφράν φιλολογίαν»

Ο Δ. Β. φεύγοντας για το Λονδίνο, κουβαλά στις αποσκευές του κι ένα λεύκωμα με τους στίχους 48 Ποιημάτων του. Κατά τον πλου Κωνσταντινούπολη - Μασσαλία κρατά "ημερολόγιον ταξιδείου", που έχει διασωθεί. Εν πλω και με αφορμή μια τρικυμία, γράφει το Ποίημα "Τι λέγει η Θάλασσα" ενώ ο θάνατος μιας Πολωνέζας φυμائيκής, γίνεται η αφορμή να συγγράψει το διήγημα "Ανάμνησις"!

Φτάνει στο Λονδίνο, μετά από ταξίδι δυόμιση μηνών, και με στάσεις στο Λιβόρνο, την Μασσαλία και το Παρίσι. Στο Λονδίνο συγκατοικεί με τις Οικογένειες των Θείων του Λέοντα και Βασιλείου.

Πρώτη φροντίδα του Δ. Β. είναι να μάθει τα πάντα για την Αγγλία. Την Γλώσσα, την Ιστορία, την Φιλολογία, την Γεωγραφία, την Εθνική Οικονομία της.

Κρατά ημερολόγιο και αλληλογραφεί τακτικά με την Μητέρα του. Η αλληλογραφία μαζί της θα κρατήσει 48 χρόνια και διασώθηκε ολόκληρη!

Στις ελεύθερες ώρες του μαθαίνει ιππασία, με εξαιρετικές επιδόσεις!

Εγγράφεται στο University College του Λονδίνου και παρακολουθεί μαθήματα Βοτανικής. Μετά διετή φοίτηση παίρνει το "Δίπλωμα Τιμής εις την Βοτανική", το μόνο δίπλωμα που πήρε ποτέ.

Στο Λονδίνο, καταναλώνει το χρόνο του, ανάμεσα στις εμπορικές δραστηριότητες και την συνεχή μελέτη.

Κρατά περιλήψεις των έργων που μελετά. Σώθηκαν κριτικές του και περιλήψεις 82 βιβλίων!

Παράλληλα με την τελειοποίηση της Αγγλικής, ασχολείται με την σπουδή της Γερμανικής και την μελέτη της Γερμανικής Φιλολογίας, καθώς επίσης και με την Ιταλική Γλώσσα.

Ο Δ. Β. εκδηλώνει παράλληλα με την μελέτη και τα μεταφραστικά του ενδιαφέροντα. Έτσι, μεταφράζει Αρχαίους Έλληνες, μεταφράζει Άγγλους, Γερμανούς και Ιταλούς Ποιητές!

Γράφει όμως και Ποιήματα. Έχει μάλιστα διασωθεί και λεύκωμα του με τα σιχουργήματα των ετών 1853-1857, που ωστόσο όμως δεν θα δημοσιευθούν.

Μελετά διαρκώς και γράφει. Όλες οι γνώσεις παίρνουν την μορφή Μελετών που δημοσιεύονται σε Περιοδικά και Εφημερίδες της εποχής. Τα ενδιαφέροντα του ποικίλουν και καλύπτουν ένα τεράστιο πεδίο γνώσεων. Με τα χρόνια ο Έμπορος, μεταμορφώνεται σταδιακά σε Λόγιο!

Κατά την πολύχρονη παραμονή του στην Αγγλία, γνωρίζεται με πολλούς σημαντικούς ανθρώπους με τους οποίους και σχετίζεται.

Περιοδεύει στην αγγλική εξοχή, και επισκέπτεται πλήθος πόλεων και χωριών, κρατώντας πάντα σημειώσεις γύρω από τις ταξιδιωτικές του εντυπώσεις.

Αυτήν την περίοδο αρχίζει να τον προβληματίζει και το ζήτημα της Γλώσσας, αναζητώντας πάντα μια "μέση οδό".

Διατηρεί αλληλογραφία με ανθρώπους των Γραμμάτων, Έλληνες και Ξένους, όπως ο Wagner, ο Blackie, ο Finley, ο Legrand, ο Κ. Παπαρηγόπουλος, ο Αλ. Ραγκαβής, ο Κ. Σάδας, ο Ι. Γεννάδιος.

Το 1862 ο Δ. Βικέλας, εκδίδει την Ποιητική του Συλλογή "Σίχοι", με Ποιήματα της περιόδου 1857-1862. Είναι 27 χρονών.

Στην Ελλάδα, την ίδια χρονιά έχουμε Μεταπολίτευση, με την Έξωση του Όθωνα. Ο Δ. Β. ενεργεί ώστε η Κοινότητα των Ελλήνων να ενισχύσει την προσωρινή Κυβέρνηση Κ. Κανάρη στην Αθήνα. Αργότερα, κατά την Κρητική Επανάσταση (1866), ο Δ. Β. από το Λονδίνο, με εράνους θα συνδράμει τους επαναστατημένους Κρήτες.

Λίγο νωρίτερα, στις 16 Ιουλίου, ο Δ. Βικέλας παντρεύεται την Καλλιόπη Κ. Γεραλοπούλου, κόρη πλούσιου μεγαλέμπορου με καταγωγή από την Σμύρνη. Για τον Δ. Βικέλας ξεκινάει ένα σημαντικό όσο και τραγικό κεφάλαιο στην ζωή του.

Εν τω μεταξύ η Οικογένεια του έχει εγκατασταθεί μόνιμα πλέον στην Αθήνα, μετά από

σοβαρή κατάληξη της υγείας του Πατέρα του Μανώλη, ο οποίος θα πεθάνει τελικά τον Οκτώβριο του 1869.

Με ενέργειες του Δ. Β. γίνεται στο Λονδίνο η σύσταση της Ελληνικής Σχολής με σκοπό την διδασκαλία των Ελληνοπαίδων!

Μεταφράζει στα Ελληνικά εννέα Διηγήματα του Άντερσεν, τα οποία θα δημοσιευτούν αργότερα (1873), στην Λειψία με τον τίτλο “Παραμύθια Δανικά”!

Στο Λονδίνο, εκδίδεται τον Ιανουάριο του 1874, σε βιβλίο η μελέτη του γύρω από την Βυζαντινή Αυτοκρατορία με τίτλο “Περί Βυζαντινών”!

Μετά τον θάνατο του Πατέρα της συζύγου του Καλλιόπης, η υγεία της παρουσιάζει τα πρώτα σοβαρά συμπτώματα της μετέπειτα πολύχρονης και βαριάς ασθένειας της, που θα σφραγίσει την ζωή του Δ. Β.. Όλα ξεκίνησαν από μια αδικαιολόγητη μελαγχολία για να οδηγηθεί τελικά σε αλλεπάλληλες απόπειρες αυτοκτονίας. Οι γιατροί προτείνουν στο ζεύγος να μεταβεί στο Παρίσι, προκειμένου να έχει η Καλλιόπη μια πιο εξειδικευμένη αγωγή.

Ο Δ. Β., προκειμένου να ανιμετωπίσει την βαθιά του θλίψη, επιδίδεται σε μετάφραση έργων του Σαίξπηρ.

Το 1876, ο Δ. Β., σταθμίζοντας την κατάσταση γύρω από το Εμπόριο στην Ευρώπη, αποφασίζει να αποσυρθεί από κάθε εμπορική δραστηριότητα.

Το καλοκαίρι της ίδιας χρονιάς, εκδίδονται στην Αθήνα, οι τρεις μεταφράσεις των Έργων του Σαίξπηρ, με τον τίτλο “Σαικσπείριου Τραγωδίαί Εκ Του Αγγλικού Μειαφρασθείσαι Υπό Δημητρίου Βικέλα”! Στο βιβλίο περιλαμβάνονται τα έργα “Ρωμαίος και Ιουλιέτα”, “Βασιλεύς Ληρ” και “Οθέλλος”.

Στις 9 Νοεμβρίου, το ζεύγος Δημητρίου και Καλλιόπης Βικέλα, αναχωρεί, οριστικά, από το Λονδίνο, με προορισμό την Αθήνα.

Μόλις φτάνει στην Αθήνα, τον Ιανουάριο του 1877, ο Δ. Β. αγοράζει οικόπεδο για την ανέγερση της νέας κατοικίας του. Παράλληλα, αρχίζει να ασχολείται πάλι με τα Φιλολογικά. Γράφει Ποιήματα και Διηγήματα. Δημοσιεύει Άρθρα του, κυρίως στην “Εστία”. Όμως, η επιδείνωση της υγείας της Καλλιόπης, υποχρεώνει εκ νέου την μετάβασή της στο Παρίσι. Εκεί, και εξαιτίας αυτού του λόγου ο Δ. Β. θα μείνει για 20 σχεδόν χρόνια...

ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ

Η μετάβαση στο Παρίσι, το 1878, είναι υποχρεωτική για τον Δ. Β., αφού αυτό επιτάσσει η θεραπεία της Συζύγου του.

Η Καλλιόπη, εισάγεται επειγόντως, τον Ιανουάριο του 1878, στην Κλινική του Ιντυ, και μπαίνει αμέσως στην απομόνωση. Μέχρι τον θάνατό της (στις 23 Οκτωβρίου 1894), η κατάσταση της υγείας της παρουσιάζει μία εξέλιξη ανάμεσα στην στασιμότητα και την σταδιακή επιδείνωση. Η κατάστασή της παρομοιάζεται με ένα είδος νάρκης, πνευματικής και σωματικής. Τα ελάχιστα φωτεινά διαλείμματα, δεν στάθηκαν ικανά να την επαναφέρουν σε μια φυσιολογική κατάσταση. Ο Δ. Β. βιώνει αναγκαστικά ένα Συζυγικό Δράμα...

Έτσι, ενώ αρχικά διαμένει σε ξενοδοχείο, στην συνέχεια μετακομίζει σε οικία στο Βουλεβάρτο του Αγίου Γερμανού.

Προκειμένου να ανιμετωπίσει την ανυπόφορη θλίψη του, αφιερώνει τον χρόνο του στα φιλολογικά του ενδιαφέροντα.

Αρχίζει να μαθαίνει Λατινικά. Παρακολουθεί διαλέξεις στην Σορβόνη. Ασχολείται με την μετάφραση του «Μάκβεθ». Αλληλογραφεί με Έλληνες και Ξένους Λόγιους.

Τελειώνει την μελέτη του «Περί Φυσιολογίας», την οποία εκδίδει και σε βιβλίο!

Αυτήν την περίοδο συναναστρέφεται με τον Δεύτερο Εξάδελφο του (από την πλευρά της Μητέρας του), Ιωάννη Ψυχάρη, ο οποίος σπουδάζει στο Παρίσι Φιλολογία.

Ο «ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ»

Το 1878, αποτελεί σημαντική χρονιά για το συγγραφικό έργο του Δ. Β..

Μαζί με τα βιβλία που του έστειλε από την Αθήνα η Μητέρα του, βρίσκει ανάμεσά τους κι ένα τετράδιο με τις χειρόγραφες σημειώσεις, αυτοβιογραφικού περιεχομένου, που είχε γράψει στο Λονδίνο -μετά από δική του παρότρυνση- ο ομογενής Λουκάς Τζίφος.

Τις διαβάζει και πάλι κι αποφασίζει να συγγράψει «ανάγνωσμα εθνικόν, τερπνόν και διδακτικόν». Έτσι, εγκαταλείπει για λίγο την μετάφραση του «Μάκβεθ» και ξεκινά την συγγραφή του Διηγήματος με τίτλο «Λουκής Λάρας». Από τον Φεβρουάριο έως τον Νοέμβριο του 1878, ολοκληρώνει το πόνημά του, που έμελλε να γίνει ένα από τα πλέον εμβληματικά Έργα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Πολλοί δε μελετητές, θεωρούν τον «Λουκή Λάρα» ως προάγελο του Νεοελληνικού Μυθιστορήματος!

Ο «Λουκής Λάρας», αφού πρώτα δημοσιευθεί, τον Ιανουάριο του 1878 σε δέκα συνέχειες, στην «Εστία», θα εκδοθεί σε βιβλίο, τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς, με τον τίτλο «Λουκής Λάρας, Αυτοβιογραφία Γέροντος Χίου, Υπό Δ. Βικέλα, Εν Αθήναις 1879»!

Ο Δ. Β. θα λάβει ευμενείς κριτικές και ο «Λουκής Λάρας», θα κάνει αλληπάλληλες εκδόσεις, ενώ θα μεταφραστεί και σε πολλές ξένες γλώσσες! Το βιβλίο αυτό θεωρήθηκε στην εποχή του μεγάλη εκδοτική επιτυχία!

Μάλιστα, τον Αύγουστο του 1880, με απόφαση του Γάλλου Υπουργού Παιδείας, εγκρίνεται η πρόταση να αναγραφεί ο «Λουκής Λάρας» στον «Πίνακα Των Εγκεκριμένων Βιβλίων Διά Βραβεία Κατά Τας Εξετάσεις Εις Τα Σχολεία Και Διά Τας Βιβλιοθήκας Των»!

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΝΤΑΣ....ΤΗΝ ΘΛΙΨΗ

Τον Νοέμβριο του 1878, κι αφού έχει τελειώσει τον «Λουκή Λάρα», ο Δ. Β. καταπιάνεται και πάλι με την μετάφραση του «Μάκβεθ», την οποία θα ολοκληρώσει τον Νοέμβριο του 1879!

Η κατάσταση της Καλλιόπης, περνάει σε μια οζύτερη φάση, σε σημείο να μην αναγνωρίζει τον Δ. Β..

Στα τέλη του 1878, ο Δ. Β. εκλέγεται Μέλος της Διοικούσης Επιτροπής του «Συλλόγου Προς Ενθάρρυνσιν Των Ελληνικών Σπουδών Εν Γαλλία»!

Μόλις τελειώνει την Μετάφραση του «Μάκβεθ», τον Νοέμβριο του 1879, ξεκινά την μετάφραση του «Άμλετ», την οποία θα ολοκληρώσει τον Ιούνιο του 1881.

Ανέλπιστη καλυτέρευση της υγείας της Καλλιόπης (Νοέμβριος 1880), που αρχίζει να τρέφεται, και να αναγνωρίζει τον Δ. Β.. Η υγεία της βελτιώνεται σημαντικά και αποκαθίσταται η καθημερινή επαφή του ζεύγους. Αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης, είναι να επιτραπεί στην Καλλιόπη να επισκεφτεί τον Δ. Β., στο σπίτι του. Με την άδεια του θεράποντος γιατρού, το ζεύγος Βικέλα, εγκαθίσταται σε ξενοδοχείο στην περιοχή των Βερσαλλιών. Στην συνέχεια ταξιδεύουν στο Λονδίνο και το Μπράιτον. Τον Νοέμβριο του 1881, επιστρέφουν στο Παρίσι και κατοικούν σε επιπλωμένο διαμέρισμα. Αρχίζουν και πάλι μία ευχάριστη κοινωνική ζωή. Στις 4 Ιανουαρίου 1882, ενώ είναι έτοιμοι να μεταβούν στην Κυανή Ακτή, η Καλλιόπη παρουσιάζει ξανά τα γνωστά συμπτώματα της αρρώστιας της, με αποτέλεσμα να γυρίσει στην Κλινική του Ιντυ.

Ο Δ. Β. ανιλαμβάνεται πια ότι πρέπει να λύσει το θέμα της μόνιμης διαμονής, γι' αυτό και νοικιάζει διαμέρισμα στην Rue De Babylone.

Αρχίζει την Άνοιξη του 1882, την μετάφραση του «Έμπορου Της Βενετίας», την οποία θα ολοκληρώσει τον Νοέμβριο του 1883.

Τον Αύγουστο του 1882, εκδίδονται οι Μεταφράσεις του «Άμλετ» και του «Μάκβεθ», από τον Εκδοτικό Οίκο του Ανδρέα Κορομηλά!

Ανεβαίνουν στο Θέατρο, Παραστάσεις των Έργων του Σαίξπηρ «Οθέλλος», «Μάκβεθ»,

«Βασιλεύς Ληρ», «Ρωμαίος και Ιουλιέτα», σε δικές του Μεταφράσεις. Για τις Μεταφράσεις του αυτές, σημειώνονται επιδοκιμαστικά σχόλια, στις θεατρικές κριτικές!

Στα τέλη Σεπτεμβρίου του 1882, η Καλλιόπη περνά σε φάση ανάρρωσης.

Στις 22 Νοεμβρίου, ο Δ. Β. παρευρίσκεται ως Μάρτυς στον Γάμο του Δεύτερου Εξαδέλφου του Ιωάννη Ψυχάρη, ο οποίος παντρεύεται την Κόρη του Ερνέστου Ρενάν. Ο Ι. Ψυχάρης είναι 29 χρονών και Διδάκτορας της Φιλολογίας.

Τον Ιούλιο του 1883, αναχωρούν με την Καλλιόπη για το Λονδίνο. Θα επιστρέψουν τον Οκτώβριο, και μετά από νέα έξαρση της υγείας της, η Καλλιόπη θα εισαχθεί και πάλι στην Κλινική του Ινγν.

Αρχές του 1884, εκδίδεται σε μετάφραση του Δ. Β. «Ο Έμπορος Της Βενετίας», από τον Εκδοτικό Οίκο Ανδρέα Κορομηλά!

Αμέσως μετά, τον Φεβρουάριο, αισθάνεται μία βαριά κόπωση και ενοχλήσεις, και με παρότρυνση των γιατρών του, αποφασίζει να μεταβεί στην Ελλάδα, προκειμένου να ξεκουραστεί.

Ο ΠΕΡΙΗΓΗΤΗΣ

Ο Δ. Β., στην Ελλάδα έχει την ευκαιρία να επισκεφτεί διάφορα αρχαία και μεσαιωνικά μνημεία.

Τον Μάρτιο του 1884, επισκέπτεται, μαζί με ξένο φίλο του, τις Μυκήνες, το Άργος, την Τίρυνθα και το Ναύπλιο.

Στις αρχές Απριλίου επισκέπτεται την Χίο.

Στις 19 Απριλίου, μαζί με δύο Έλληνες φίλους του, ατμοπλοϊκώς από Πειραιά μεταβαίνουν στην Πάτρα. Από εκεί, επισκέπτονται την Λευκάδα, την Βόνιτσα, το Μενίδι, την Άρτα, την Πρέβεζα, την Νικόπολη και την Αμφιλοχία. Συνεχίζουν με αμάξι, στο Στράτο, στο Αγρίνιο και στο Μεσολόγγι. Με πλοίο πάλι πηγαίνουν στην Ζάκυνθο και στο Κατάκωλο, κι από εκεί με τρένο στον Πύργο. Με αυτοκίνητο επισκέπτονται την Ολυμπία και στην συνέχεια την Πάτρα. Στην Αθήνα επιστρέφουν στις 2 Μαΐου.

Όλο αυτό το διάστημα, ο Δ. Β. γράφει τις εντυπώσεις του, υπό μορφή επιστολών, τις οποίες στέλνει στον φίλο του Μαρκήσιο Saint-Hilaire.

Τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς, ο Δ. Β., επιστρέφει εσπευσμένα στο Παρίσι, που απειλείται από επιδημία χολέρας. Αφού συνοδεύει το ζεύγος Β. Μελά στο Μπράϊτον της Αγγλίας, επιστρέφει στο Παρίσι και πάλι, για να είναι κοντά στην Καλλιόπη, που αυτήν την περίοδο περνά φάση έντονης μελαγχολίας.

Ο φίλος του Μαρκήσιος Saint-Hilaire του στέλνει βιβλιοδετημένες τις επιστολές του από την εκδρομή στην Δ. Ελλάδα, παροτρύνοντας του παράλληλα να τις εκδώσει. Ο Δ. Β., αφού βρίσκει την ιδέα ενδιαφέρουσα, συμπληρώνει τις επιστολές με περισσότερα ιστορικά στοιχεία.

Εν τω μεταξύ το ζεύγος των δειών του, Βασίλειος και Τερψιχόρη Μελά, επιστρέφουν από την Αγγλία μέσα στον Σεπτέμβριο, αλλά ο Θεός του Βασίλειος πεθαίνει τελικά στο τέλος του μήνα.

Ο Δ. Β., μεταβαίνει και πάλι στην Ελλάδα, προκειμένου να διευθετήσει εκκρεμότητες της Διαθήκης του Θεού του Β. Μελά.

Θα επιστρέψει στο Παρίσι, στις 25 Φεβρουαρίου 1885, συνοδευόμενος από την Μητέρα του Σμαράγδα.

Τον Ιούλιο, της ίδιας χρονιάς, ο Εκδοτικός Οίκος «Paul Ollendorf», εκδίδει το βιβλίο «De Nicopolis a Olympie. Lettres a un Amie», που περιλαμβάνει τις επιστολές της εκδρομής στην Δ. Ελλάδα!

Από τις 22 Σεπτεμβρίου έως τις 15 Δεκεμβρίου, η «Εστία», δημοσιεύει μεταφρασμένες από τον Δ. Β., τις επιστολές, τις οποίες και τυπώνει σε τεύχος με τίτλο «Από Νικοπόλεως εις Ολυμπίαν. Επιστολαί Προς Φίλον. Αθήναι 1885»!

Με σύσταση των γιατρών του, αναχωρεί τέλη Σεπτεμβρίου, για την Ιταλία. Διαμένει αρχικά στην Βενετία, κι ακολουθώντας, μέσω Βερόνας, Μιλάνου, Κόμο, Λουγκάνο και Λουκέρνης, επιστρέφει μετά ένα μήνα στο Παρίσι.

ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ

Το 1886, είναι η χρονιά που γράφει τα Διηγήματά του «Φίλιππος Μάρδας», «Παπα-Νάρκισσος», «Άσχημη Αδελφή» και «Αναμνήσεις»!

Μέσα στον Μάρτιο, η Καλλιόπη, μετά την αποκατάσταση της υγείας της επιστρέφει και πάλι στο σπίτι του.

Από τις 7 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 2 Νοεμβρίου, η «Εστία» δημοσιεύει τα τέσσερα Διηγήματά του.

Μέσα στον Σεπτέμβριο τελειώνει και το νέο του Διήγημα «Εις Τον Οφθαλμίατρον»!

Τον Ιανουάριο του 1887, στην Αθήνα κυκλοφορεί η ελληνική έκδοση των Διηγημάτων του. Στο βιβλίο περιλαμβάνονται τα Διηγήματα : «Φίλιππος Μάρδας», «Παπα-Νάρκισσος», «Άσχημη Αδελφή», «Ανάμνησις», «Εις Τον Οφθαλμίατρον» και ο «Λυσσασμένος».

Κατά τις Παρασημοφορίες της Πρωτοχρονιάς, ο Πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης απονέμει στον παλιό του φίλο Δ. Β. τον Χρυσό Σταυρό του Σωτήρος «Διά Τας Υπέρ Των Ελληνικών Γραμμάτων Και Υπέρ Των Εθνικών Συμφερόντων Ενεργείας Του»!

Τον Φεβρουάριο η Καλλιόπη αρρωσταίνει ξανά και επιστρέφει στην Κλινική του Ιντυ.

Η «Εστία», δημοσιεύει από τις 31 Μαΐου έως τις 7 Ιουνίου, το Διήγημά του «Το Ακρωτήριο των Δύο Αδελφών»!

Τον Αύγουστο, μαζί με την Μητέρα του, αναχωρούν για την Αθήνα. Έχει προηγηθεί ο θάνατος της δέιας του Τερψιχόρης Μελά.

Στις 26 Αυγούστου φεύγει για την Κωνσταντινούπολη. Εκεί συναντά παλιούς φίλους. Επισκέπτεται τον Οικουμενικό Πατριάρχη και τον Τούρκο Υπουργό Εξωτερικών της Υψηλής Πύλης. Κατά την εκεί παραμονή του διαπιστώνει την μειονεκτική θέση του υπόδουλου Ελληνισμού, και μεταβιβάζει την γνώμη του, με σημείωμα, στον φίλο του Πρωθυπουργό Χαρίλαο Τρικούπη.

Τον Οκτώβριο επιστρέφει στην Αθήνα.

Στις 15 Μαΐου, αναχωρεί για την γενέτειρά του Σύρο. Με φίλους του πηγαίνουν με καΐκι στην Πάρο, την Νάξο και την Δήλο.

Στις αρχές Μαΐου, συμμετέχει σε εκδρομή στην Βοιωτία, με φίλους του. Στις 9 Μαΐου, σιδηροδρομικώς πηγαίνουν στην Κόρινθο, και από εκεί ατμοπλοϊκώς στην Ιτέα. Στην συνέχεια επισκέπτονται τους Δελφούς, την Αράχωβα, την Χαιρώνεια, την Λειβαδιά και την Θήβα.

Τον Ιούνιο επιστρέφει στο Παρίσι, και τον επόμενο μήνα συνοδεύει τον φίλο του Μαρκήσιο Saint-Hilaire σε ένα ταξίδι στην Β. Γαλλία, το Βέλγιο και την Ολλανδία.

Στις 15 Αυγούστου, επιστρέφει στο Παρίσι, και βρίσκει στο γραφείο του, το βιβλίο του Δεύτερου Εξαδέλφου του Ιωάννη Ψυχάρη «Το Ταξίδι Μου»!

ΕΝΑΣ ΛΟΓΙΟΣ ΣΤΗΝ ΑΛΛΟΔΑΠΗ

Ο Δ. Βικέλας θα πρέπει να βίωνε μία δύσκολη κατάσταση διαρκείας. Η συναισθηματική πίεση που θα ένιωθε θα πρέπει να εκτονωνόταν σε πνευματικές διεξόδους, τις οποίες επέλεγε βεβαίως ο ίδιος του.

Με ιεράσια ψυχικά αποθέματα, προσπαθεί και διοχετεύει σε κάθε πνευματική αναζήτηση όλη την ενεργητικότητά του.

Ο Λόγιος μέσα του, οργανώνει τον χρόνο του και ασχολείται, ως εργατική μέλισσα, με Μεταφράσεις Έργων, άλλων Δημιουργών, Κριτικές Βιβλίων, συνεχίζει να γράφει Ποιήματα,

επίσης Μελέτες πάνω σε πολλά θέματα, είναι Ομιλητής σε διάφορα Συμπόσια, Αλληλογραφεί συνεχώς, γράφει Άρθρα ποικίλης θεματογραφίας!...

Παράλληλα ταξιδεύει, στην Σκωτία, στην Αγγλία, στην Κωνσταντινούπολη, στην Ελλάδα.

Στις 29 Νοεμβρίου 1889, ο Δ. Β. συντετριμμένος πληροφορείται τον θάνατο του φίλου του Μαρκήσιου Saint-Hilaire. Αποφασίζει να γράψει την Βιογραφία του.

Η κατάσταση της Καλλιόπης, περνά σε μία φάση πλήρους αδιαφορίας και απάθειας.

Εν τω μεταξύ τα βιβλία του γνωρίζουν, συνεχείς επανεκδόσεις, ιδιαίτερα ο «Λουκής Λάρας»! Οι κριτικές είναι πάντα ευνοϊκές.

Τον Δεκέμβριο του 1891, η Γαλλική Κυβέρνηση του απονέμει το Παράσημο του Ιππότη της Λεγεώνας της Τιμής!

Τον Ιούλιο του 1892 κυκλοφορεί στην Αθήνα, το βιβλίο του «Κόραι της Ελλάδος»!

Τον Απρίλιο του 1893 κυκλοφορεί στο Παρίσι, το βιβλίο του «La Grece Byzantine et Moderne-Essais Historiques»! Περιλαμβάνει 11 Ιστορικές Πραγματείες! Σε Παράρτημα, υπάρχει Χρονολογικός Πίνακας των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων. Το βιβλίο αποσπά ευνοϊκές κριτικές.

Τον Μάιο, του ίδιου χρόνου, σε μια από τις επισκέψεις του στην «Εστία», γνωρίζει τον Γ. Δροσίνη.

Τον Ιούλιο, η «Εστία» εκδίδει το βιβλίο του «Διαλέξεις και Αναμνήσεις»! Στο βιβλίο περιλαμβάνονται 23 Δοκίμια του, που έχουν δημοσιευθεί σε Ελληνικά Περιοδικά, από το 1860 έως το 1893.

Στις 10 Δεκεμβρίου 1893, από το Βήμα της Βουλής, ο Πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης διακηρύσσει το «Δυστυχώς Επιωχέυσαμεν»... Ο Δ. Β., με την αναστολή της πληρωμής των τοκομεριδίων των δανείων, χάνει σημαντικό μέρος του εισοδήματός του.

ΓΙΑ ΤΟ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΙΔΕΩΔΕΣ

Αρχές του 1894, ο Δ. Β. τελειώνει την Μελέτη του για τον Δομίνικο Θεοτοκόπουλο, την Τέχνη και την Ζωή του!

Τον Απρίλιο της ίδιας χρονιάς, εκλέγεται για το διάστημα 1894-1985, Α' Αντιπρόεδρος του «Συλλόγου Προς Ενθάρρυνσιν Των Ελληνικών Σπουδών Εν Γαλλία»!

Τον Μάιο, ο «Πανελλήνιος Γυμναστικός Σύλλογος Αθηνών», τον ονομάζει «Αντεπιτέλλον Τακτικό Μέλος» του, και του ζητά να αντιπροσωπεύσει τον Σύλλογο στο «Διεθνές Συνέδριο Διά Την Ανασύστασιν Των Ολυμπιακών Αγώνων», που θα γίνει στις 16 Ιουνίου στο Παρίσι. Ο Δ. Β. δέχεται.

Την Ιδέα της Ανασύστασης «Διεθνών Αθλητικών Αγώνων» και της σύγκλησης «Διεθνούς Αθλητικού Συνεδρίου», είχε πρώτος ο Βαρόνος Pierre de Coubertin.

Στις 16 Ιουνίου, γίνεται στο Παρίσι το Συνέδριο με την συμμετοχή 60 Αντιπροσώπων απ' όλη την Ευρώπη και την Αμερική.

Ο Δ. Β. εκλέγεται Πρόεδρος της Επιτροπής για τον Διακανονισμό των Αγώνων!

Στην τελευταία συνεδρία ο Δ. Β. κάνει την Πρόταση για την πραγματοποίηση των Πρώτων Αγώνων το 1896 στην Αθήνα, και γίνεται Ομόφωνα Δεκτή!

Το Συνέδριο εκλέγει Διεθνή Επιτροπή με Πρόεδρο τον Δ. Β.!

Αρχίζει ένας «μαραθώνιος» ώστε να πεισθούν παράγοντες στην Ελλάδα για την οργάνωση των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων της Σύγχρονης Εποχής.

Σταδιακά, δηλώνουν την υποστήριξη τους, ο Διάδοχος Κωνσταντίνος, ο Πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης, και εκπρόσωποι διαφόρων φορέων.

Μέχρι την τέλεση των Αγώνων ο Δ. Β. θα κινείται μεταξύ Παρισιού και Αθηνών.

Στις 23 Οκτωβρίου 1894, η Καλλιόπη πεθαίνει μετά πολύχρονη μάχη με την αρρώστια της...

Ολόκληρο το 1895, ο Δ. Β. αφοσιώνεται στα της προετοιμασίας των Αγώνων.

Ωστόσο, ενδιάμεσα, και συγκεκριμένα στις 19 Απριλίου, ο Δ. Β. εκλέγεται Πρόεδρος του «Συλλόγου Προς Ενθάρρυνσιν Των Ελληνικών Γραμμάτων Εν Γαλλία»!

Μέσα στην χρονιά παίρνει και την απόφαση να εγκατασταθεί οριστικά στην Αθήνα.

Στις 19 Φεβρουαρίου 1896, ο Δ. Β. έρχεται στην Αθήνα για τις τελευταίες προετοιμασίες των Αγώνων.

Στις 25 Μαρτίου, ημέρα Δευτέρα και ώρα 3 μ.μ ο Βασιλεύς Γεώργιος ο Α' Κηρύσσει την Έναρξη των Πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων της Σύγχρονης Εποχής!

Στους Αγώνες συμμετέχουν 167 Ξένοι και 83 Έλληνες Αθλητές!

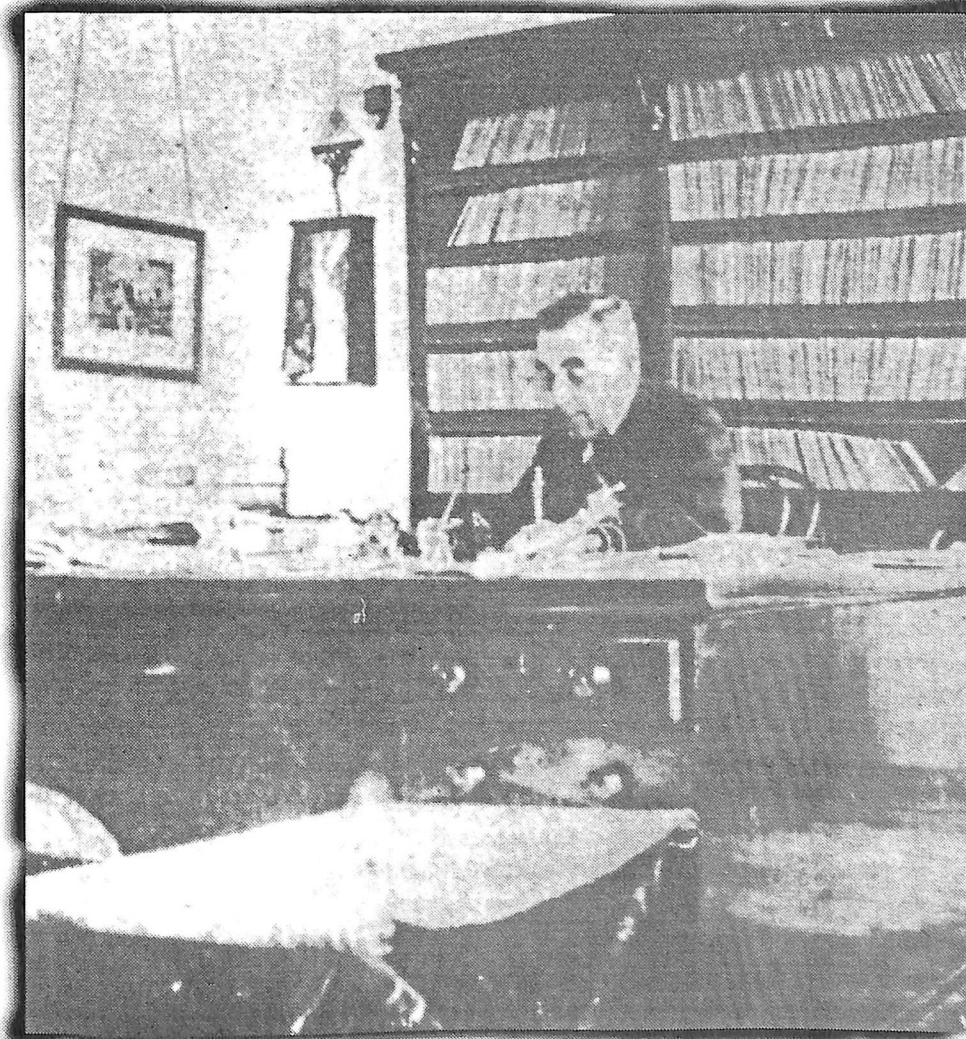
Οι συνολικοί Θεατές στο Παναθηναϊκό Στάδιο φτάνουν τις 80.000!

Την Παρασκευή 29 Μαρτίου, στο Αγώνισμα του Μαραθωνίου Δρόμου Νικητής είναι ο Έλληνας Σπύρος Λούης!

Στις 31 Μαρτίου, κι ενώ συνεχίζονται οι Αγώνες, φτάνει η είδηση στην Αθήνα, του θανάτου του πρώην Πρωθυπουργού Χαρίλαου Τρικούπη στις Κάννες...

Στις 3 Απριλίου, γίνεται η Ανακήρυξη των Νικητών των Αγώνων.

Στις 12 Απριλίου δημοσιεύεται στην «Εφημερίδα Της Κυβερνήσεως» το Βασιλικό Διάταγμα, σύμφωνα με το οποίο Απονέμεται στον Δ. Βικέλας ο «Σταυρός Των Ταξιαρχών Του Βασιλικού Τάγματος Του Σωτήρος», «Διά Τας Υπέρ Των Ολυμπιακών Αγώνων Επιτυχείς Αυτού Ενεργείας»!



Ο ΑΝΗΣΥΧΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ

Σε κάθε ευκαιρία ο Δ. Β. εκδηλώνει το ενδιαφέρον του για τα Εθνικά Θέματα. Παρακολουθεί με αγωνία, την Άνοιξη του 1896 το Κρητικό Ζήτημα.

Μετά από πιέσεις του Εξαδέλφου του Παύλου Μελά, ο Δ. Β. δέχεται να γίνει Μέλος της «Εθνικής Εταιρείας», την οποία είχαν συστήσει, το 1894, Αξιωματικοί του Στρατού και του Ναυτικού.

Τον Απρίλιο του 1897, ξεσπάει ο λεγόμενος «Ατυχής Πόλεμος», με την Τουρκία. Ο Δ. Β. βιώνει τον Πόλεμο του 1897 και τον περιγράφει σε ένα Κείμενο 134 σελίδων!

Δεν μένει αμέτοχος, και διοργανώνει ένα πλωτό νοσοκομείο για την μεταφορά και διάσωση των τραυματιών από την Ήπειρο!

Είναι παράλληλα συνομηττής του Βασιλιά Γεωργίου του Α΄, ο οποίος εκτιμά πάντα την άποψη του Δ. Β. στα εθνικά ζητήματα.

Το 1898, μοιράζει τον χρόνο του ανάμεσα στην Αθήνα, το Παρίσι και το Λονδίνο.

Από τον Σεπτέμβριο του 1898, ξεκινά στο Παρίσι την συγγραφή των Απομνημονευμάτων του.

Την Άνοιξη του 1899, μαζί με φίλους του ιδρύουν τον Σύλλογο Προς Διάδοση Ωφελίμων Βιβλίων. Το πρώτο Βιβλίο της Σειράς εκδίδεται τον Μάρτιο του 1900. Το Τρίτο Βιβλίο, αποτελεί δική του εργασία, με τίτλο «Η Γη του Πυρός».

Στο ενδιαμέσο των ενασχολήσεών του, κοινωνικών και πνευματικών, γράφει Ποιήματα και Διηγήματα.

Τον Οκτώβριο του 1900, ο Βασιλιάς Γεώργιος τον Διορίζει Πρόεδρο της Εξεταστικής Επιτροπής για την εισαγωγή Μαθητών στην Βασιλική Δραματική Σχολή, για την μόρφωση των Ηθοποιών για το Βασιλικό Θέατρο!

ΤΟ ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ

Στην αυγή του 20ου Αιώνα, ο Δ. Β. διανύει το 66ο έτος της ηλικίας του.

Όλη του την ενεργητικότητα την απορροφά η δραστηριότητά του γύρω από ζητήματα που αφορούν τον Σύλλογο Προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων.

Αγοράζει, μάλιστα, οικόπεδο σε κεντρικό σημείο των Αθηνών όπου θα στεγαστεί το «Κόκκινο Σπίτι» του Συλλόγου!

Προσκαλεί στην Αθήνα ξένες προσωπικότητες, που φιλοξενεί και μαζί τους περιοδεύει σε διάφορους αρχαιολογικούς τόπους.

Ο Δ. Β. χάνει στις 13 Απριλίου του 1901, την Μητέρα του Σμαράγδα, σε ηλικία 85 ετών. Η συντριβή του είναι τεράστια λόγω του δεσμού του μαζί της...

Τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, επισκέπτεται την Βέρροια, Τόπο Καταγωγής της Πατρογενιάς του. Φιλοξενήθηκε από τον τότε Μητροπολίτη Κωνσταντίνο Ισαακίδη, συγγενή του από την πλευρά της Μητέρας του. Θα είχε την ευκαιρία κατά την σύντομη επίσκεψή του να επισκεφτεί και το πατρικό σπίτι της Οικογένειάς του, το φημισμένο «Μπικελάδικο», του οποίου η εξώδουρα είχε 1950 πλατυκέφαλα καρφιά. Κατά την επίσκεψή του η Αδελφότητα της Βέρροιας «Μέλισσα» τον ανακήρυξε Επίτιμο Πρόεδρό της, διότι καταγόταν από την πόλη.

Όσο το επιτρέπουν οι σωματικές του δυνάμεις, ταξιδεύει στο εξωτερικό. Αγαπημένοι του προορισμοί το Παρίσι, η Κ. Ευρώπη, η Σκανδιναβία, η Οδησός, η Κωνσταντινούπολη.

Το Καλοκαίρι του 1903, επικρατεί αναβρασμός στα Βαλκάνια. Ο Δ. Β. εκδίδει «Δελτίον» με τις Ελληνικές Θέσεις για το Βαλκανικό και εν γένει Ανατολικό Ζήτημα, το μεταφράζει σε ξένες γλώσσες και το διανέμει σε προσωπικότητες και έντυπα της Ευρώπης!

Τον Αύγουστο του 1903, αναγορεύεται σε Αξιωματικό της Λεγεώνας της Τιμής της Γαλλίας!

Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους ο Βασιλείος της Δανίας του απονέμει τον τίτλο του Τάγματος του Γενεβρόγ!

Είναι ήδη Ταξιάρχης του Ελληνικού Τάγματος του Σωτήρος!

Τέλη Μαρτίου του 1904, συμμετέχει ενεργά στο Εκπαιδευτικό Συνέδριο, που πραγματοποιείται στην Αθήνα.

Τον Ιανουάριο του 1905, εγκαινιάζεται το «Εκπαιδευτικό Μουσείο», που έχει συσταθεί από τον Σύλλογο Προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων!

Μία ακόμη Ιδέα κυοφορείται στο μυαλό του Δ. Β.. Σκέπτεται σοβαρά την ίδρυση Σχολής Τυφλών στην Αθήνα.

Το Καλοκαίρι του 1905, θα πάει στην Ελβετία για λόγους ανάπαυσης. Επίσης, το τέλος της χρονιάς θα ταξιδεύσει στην Αίγυπτο όπου θα έχει την ευκαιρία να επισκεφτεί σημαντικούς αρχαιολογικούς τόπους!

Με ενέργειες του Δ. Β., πραγματοποιούνται από τις 9 μέχρι τις 19 Απριλίου 1906, στην Αθήνα, στο Παναθηναϊκό Στάδιο, (εμβόλιμοι) Διεθνείς «Ολυμπιακοί Αγώνες».

Τον Μάρτιο του 1907, ολοκληρώνει το Β' Μέρος των «Απομνημονευμάτων» του, με τον τίτλο «Η Ζωή μου. Νεανικοί Χρόνοι».

Τον Μάιο, πηγαίνει στο Λονδίνο, όπου συμμετέχει στο Διεθνές Συνέδριο του Ερυθρού Σταυρού.

Το Καλοκαίρι, μεταβαίνει και πάλι στην Ελβετία, για θεραπεία.

Στις 24 Ιανουαρίου, τελούνται τα Εγκαίνια της «Προτύπου Σκοπευτικής Σχολής», την οποία ο Δ. Β. παραχωρεί στην Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων, για την άσκηση των Μαθητών της Μέσης Εκπαίδευσης.

Μέσα στον Απρίλιο, η κατάσταση της υγείας του Δ. Β. επιδεινώνεται. Η διάγνωση των γιατρών, είναι καρκίνος του ήπατος, και ότι το τέλος του είναι πολύ κοντά...

Στις 24 Απριλίου, ο Δ. Β., υποβασταζόμενος δέτει τον δεμέλιο λίθο της «Σεβαστοπουλείου Εργατικής Σχολής»!

Οραματίζεται, να στηθεί ένα Ηρώον του Αγώνος στον Λυκαβηττό. Σχεδιάζει ένα «Λαϊκό Πανεπιστήμιο» στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Συλλόγου Προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων. Τίποτε απ' αυτά δεν θα προλάβει να πραγματοποιήσει...

Θα τον προλάβει ο Θάνατος στις 7 Ιουλίου 1908... Ήταν 73 ετών.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΖΩΗΣ

Ο Δ. Β. υπήρξε Άνθρωπος της Προσφοράς! Ως Κοινωνικό Ον, δεν έμεινε ποτέ αδιάφορος απέναντι στον Συνάνθρωπό του! Με τις προσωπικές του παρεμβάσεις στάθηκε Αρωγός, είτε σε άτομα, είτε σε κοινωνικά στρώματα και ομάδες!

Χρησιμοποίησε τα πλούτη που κέρδισε από το Εμπόριο, με τρόπο που να φανούν χρήσιμα και στο κοινωνικό σύνολο!

Η αναμφισβήτητη Φιλοπατρία του, δεν αφορούσε μόνο την υποστήριξη των Εθνικών Θέσεων, μα στάθηκε με συνέπεια και επιμονή, εξίσου φλογερός υποστηρικτής κάθε εκσυγχρονιστικής προσπάθειας του νεότευκτου Νεοελληνικού Κράτους!

Οι πνευματικές του ανησυχίες ήταν που βάραιναν μέσα του περισσότερο προς την πλευρά του Λόγιου. Το Συγγραφικό του Έργο κρίθηκε δικαιολογημένα ως Σημανικότερο!

Υπηρέτησε τον Ερμή και στις δύο εκδηλώσεις του, και τον Κερδω και τον Λόγιο, γι' αυτό και Πρέπει να Θεωρείται Πνευματικό Τέκνο Του!

* Το Κείμενο, ως προς την διάρθρωσή του, ακολούθησε την σειρά από το «Χρονολόγιο Δημητρίου Βικέλα», της Μαρίας Τερδήμου (Έκδοση Δήμου Ηρακλείου Κρήτης, 1991, Ηράκλειον).

** Η μορφολογία του Κειμένου, αποτελεί επιλογή του Συντάκτη του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δημήτριος Βικέλας «Η ΖΩΗ ΜΟΥ» («ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ», Αθήνα).
2. Δημήτριος Βικέλας «Λουκής Λάρας» / Επιμέλεια – Εισαγωγή : Μαριάννα Δήτσα («ΕΣΤΙΑ» -Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη- Αθήνα 2000).
3. Μαρία Τερδήμου «ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ» (Δήμος Ηρακλείου Κρήτης -Εκδοτική Φροντίδα «Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη»- Ηράκλειο 1991).
4. Γιώργος Χ. Χιονίδης «Η ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΤΩΝ ΜΠΙΚΕΛΛΑ -ΒΙΚΕΛΑ» (Πνευματική και Ολυμπιακή Στέγη «Δημητρίου Βικέλα» Δήμου Βέροιας, Βέροια 2006).
5. Χρίστος Γ. Σαμαρτζίδης «Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ ΩΣ ΛΟΓΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΣ» (ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΒΕΡΟΙΑΣ - Διάλεξις 21.2.1960 - Βέροια).



Ο λογοτέχνης Δημήτριος Βικέλας

Ευθαλία Τυφοξύλλου
Φιλόλογος

Ο Λογοτέχνης είναι ο άνθρωπος εκείνος που έχει τη δυνατότητα να αναπαραστήσει, να δραματοποιήσει να περιγράψει ή και να δημιουργήσει, πάντα δι-οχετεύοντας την εμπειρία του, κάποιο γεγονός. Βασικά συστατικά για να χαρακτηριστεί ένα έργο λογοτεχνικό είναι η καλή γνώση της γλώσσας από τον άνθρωπο, που γράφει το λογοτέχνημα και ο εύστοχος χειρισμός των λέξεων ώστε να αποδίδει κάθε φορά αυτό που ακριβώς φαντάζεται, επιθυμεί και προτίθεται να μεταδώσει στους αναγνώστες του.

Ένα λογοτεχνικό έργο, όπως είναι φυσικό, απευθύνεται στον κόσμο και επιπροσθέτως, ένα επιτυχημένο λογοτεχνικό έργο απευθύνεται, και κατ' επέκταση αγαπιέται απ' όλο τον κόσμο ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου. Κι αυτό γιατί η συνταγή ενός δημοφιλούς λογοτεχνικού έργου, ως βασικό της συστατικό έχει ότι εκπέμπει, γοητεία. Το συστατικό αυτό, βέβαια, ούτε διδάσκεται ούτε αγοράζεται, ούτε μεταδίδεται. Απλώς αναδύεται μέσα από το δημιουργό και κυριαρχεί στο έργο του. Η γοητεία ενός λογοτεχνικού έργου είναι εκείνη που αιχμαλωτίζει τον αναγνώστη απ'



τις πρώτες σελίδες του και τον «κρατάει» μέχρι το τέλος.

Ξαναδιαβάζοντας λοιπόν το λογοτεχνικό έργο του Βικέλα, που γράφτηκε δύο αιώνες πριν από σήμερα, διαπιστώνει κανείς ότι η γοητεία του συγγραφέα διατηρεί το άρωμά της ακόμη, κάνοντας το έργο του διαχρονικό.

Κατά καιρούς, γράφτηκαν διάφορα για τον ξεχωριστό αυτό άνθρωπο

που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «πολίτης του κόσμου» καθώς όλη του η ζωή ήταν μια διαρκής μετακίνηση. Ο ίδιος βέβαια δηλώνει στο αυτοβιογραφικό του έργο «Η Ζωή μου» Μακεδών και ειδικότερα «εκ της Βεροίας».

Το «εκ Βεροίας» είναι απλώς η αφορμή για να μιλήσουμε γι αυτόν. Το ουσιώδες είναι η κοινωνική του προσφορά και ακόμη περισσότερο το λογοτεχνικό του έργο.

Αν και, λόγω βιωμάτων, ξεκίνησε ως ποιητής η πεζογραφία του είναι αυτή που τον κατατάσσει στην κατηγορία του θεμελιωτή του νεότερου ελληνικού διηγήματος.

Ο Δημήτριος Βικέλας, άτομο, φύσει και θέσει, ελεύθερο διαπραγματεύεται στα διηγήματά του χαρακτήρες ελληνικούς, φέρνοντας έτσι για πρώτη φορά βασικά στοιχεία μιας εθνικής



λογοτεχνίας. Η αιμόσφαιρα είναι αμιγώς ελληνική ο μύθος στα διηγήματά του επίσης και αυτό που θα μπορούσαμε να πούμε ότι τον κάνει έναν απ' τους θεμελιωτές της νεότερης ελληνικής πεζογραφίας είναι το επιμελημένο του ύφος, η μελετημένη επιλογή των λέξεων σε συνδυασμό με τη ζωηρή παραστατική και αληθοφανή διατύπωση του μύθου που

διαπραγματεύεται. Παρ' όλη τη καλή γνώση και άλλων γλωσσών όπως η γαλλική και η αγγλική και το γεγονός ότι όχι μόνο είχε διαβάσει έργα μεγάλων συγγραφέων σ' αυτές τις γλώσσες, ο ίδιος καταπιάνεται με την ελληνική πραγματικότητα της εποχής του.

Ξεφεύγει

από την ηθογραφική απεικόνιση της εποχής και μεγεθύνει ανθρώπινες ιδιότητες που και σήμερα θα μπορούσαν να αποτελέσουν αφορμή για συγγραφή πεζογραφήματος.

Το έργο του «Διηγήματα» θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, όσο κι αν μοιάζει υπερβολικό, σε μια συλλογή από μικρά διαμαντάκια πεζογραφικού λόγου. Πρωταγωνιστές του άνθρωποι απλοί και καθημερινοί στόχος του οι πανανθρώπινες αξίες: 1) Η φιλία «Η άσχημη αδελφή», στην οποία τον κύριο ρόλο κατέχει η αίσθηση της ευθύνης του ήρωα απέναντι στα συναισθήματα του φίλου του και πόσο υπέρνω της προσωπικής του ευχαρίστησης ισοπεδείται. 2) Η υπέρβαση μπροστά στο χρέος στο οποίο, συνειδητά βάζει ο ήρωας τον εαυτό του «ο Παπα Νάρκισσος». Ξεπερνάει τον παιδικό, προαιώνιο φόβο του θανάτου

που τον διακατέχει, ορμάει μέσα στον ίδιο του το φόβο και τον κατανικά γιατί θεωρεί ότι η ιεροσύνη στην οποία έταζε τον εαυτό του δεν του επιτρέπει να κάνει αλλιώς.

Ο «πραγματικός» αυτοκτονικός ιδεασμός που γίνεται πράξη από τον ήρωα **Φίλιππο Μάρθα**, στο ομώνυμο διήγημα στο οποίο διακρίνονται ψήγματα ψυχολογικής ερμηνείας των σκέψεων και της τελικής πράξης του ήρωα. Ο αδυσώπητος ανεκπλήρωτος έρωτας όπως διαγράφεται μέσα από το διήγημα: Τα δύο αδέρφια θέματα όλα διαχρονικά και γραμμένα με ύφος απλό, με γλώσσα στρωτή έντεχνα δουλεμένη χωρίς καμιά επιτήδευση χωρίς τίποτα περιττό χωρίς επίσης να λείπει τίποτα. Τόνοι χαμηλοί αλλά δυνατοί τόσο πολύ που περνάν κατευθείαν στην καρδιά χωρίς κορώνες ανώφελες χωρίς καμιά προσπάθεια κηρύγματος. Τονίστηκε στην κριτική που έχει γίνει για το έργο του Βικέλα ότι υπάρχει «υφέρπων διδακτισμός» βλέποντας το από τη σύγχρονη οπτική γωνία και έχοντας υπόψη και τη ζωή του, όπως ο ίδιος την περιγράφει, θα θεωρούσαμε υποχρέωση να απαλείψουμε αυτό αυτό τον όρο. Ο άνθρωπος αυτός απέδειξε, με τον τρόπο που έζησε και έδρασε, ότι δεν διδάσκει. Απλά, όπως κάθε συγγραφέας, διέπεται από κάποιες αρχές τις οποίες, αβίαστα «βγάζει» στο έργο του.

Στο έργο του θα μπορούσε να διακρίνει κανείς και μια ελαφρά ειρωνεία ίσως έναν «υφέρποντα» αυτοσαρκασμό έκδηλο στο διήγημα «**Διατί έμεινα δικηγόρος**» ένα εντελώς αντιηρωικό διήγημα, παρότι σε πρώτο επίπεδο μοιάζει να «διδάσκει» το αντίθετο.

Κάι που πρέπει να αναγνωριστεί επίσης σ' αυτόν τον σπάνιο άνθρωπο και λογοτέχνη είναι ο τρόπος που αξιοποίησε λογοτεχνικά την πείρα που απέκτησε από τις διαρκώς μετακινήσεις του για τις οποίες μάλιστα έγινε και αντικείμενο σάτιρας από το σκωπτικό ποιητή της εποχής Γεώργιο Σουρή.

«*Ο Βικέλας σοφός με γνώση και με κρίση απ' το Παρίσι έρχεται και πάει στο Παρίσι*» Στην εξαιρετική λογοτεχνική του προσφορά

θα πρέπει να αναφέρουμε ως κορωνίδα το μυθιστόρημά του «Λουκής Λάρας» το χαρακτηριστικό στο έργο του αυτό είναι ότι, πάντα με χαμηλούς τόνους ασχολείται με τον ψυχισμό των ανθρώπων που υπέστησαν τις συνέπειες της ελληνικής επανάστασης του 1821. Δεν αναφέρεται σε ήρωες αλλά στους αφανείς εκείνους ανθρώπους των οποίων τα δεινά η ιστορία σχεδόν δεν αναφέρει.

Το ύφος του Βικέλα, στην πεζογραφία είναι λιτό, επιμελώς απλό και ανεπιτηδευτο καθώς εκφράζει ήρωες καθημερινούς, ανθρώπους της διπλανής πόρτας. Στη γλώσσα βέβαια επέλεγε μια οδό που τον οδήγησε σήμερα να θεωρείται παροχημένος είναι η λεγόμενη απλή καθαρεύουσα μια γλώσσα τεχνητή, μόνο γραπτή στο πέρασμα των χρόνων καθώς το γλωσσικό ζήτημα - από τότε φουντωμένο ήδη - φούντωσε ακόμη περισσότερο οδήγησε το έργο του Βικέλα σ' ένα είδος εξοβελισμού, καθώς ούτε τη γλώσσα των λογίων ακολούθησε ούτε των δημοικιστών, στην πεζογραφία του με αποτέλεσμα, στην εποχή του, να είναι αντικείμενο κριτικής και από τις δύο «γλωσσικές παρατάξεις».

Καθώς ήταν άνθρωπος μετριοπαθής και με ολότελα δική του άποψη είχε την ατυχία να «λησμονηθεί» καθώς μάλιστα σήμερα η γλώσσα της πεζογραφίας και της ποίησης είναι η τρέχουσα, η νεοελληνική ο Βικέλας και πάλι «γλωσσικά» αποτελεί μια σχολή μόνος του.

Εμείς εδώ στη Βέροια, και για έναν επιπλέον λόγο, θα πρέπει να παραβλέψουμε αυτή τη γλωσσική του ιδιομορφία και να εντυφλήσουμε στο λογοτεχνικό του έργο, καθώς αν -υποδεικτά- μεταφέραμε τα θέματα που διαπραγματεύεται στη σύγχρονη ελληνική γλώσσα θα διαπιστώναμε ότι είναι τόσο σύγχρονα με την εποχή μας όσο και των λογοτεχνών του σήμερα.

Το έργο του Βικέλα δεν είναι ένα ιστορικό κειμήλιο. Είναι ένα έργο που, αν το διαβάσουμε, θα μας ψυχαγωγήσει. Θα μας προσφέρει δηλαδή εκείνη την πνευματική τέρψη που αναζητούμε και που, δυστυχώς, σπάνια

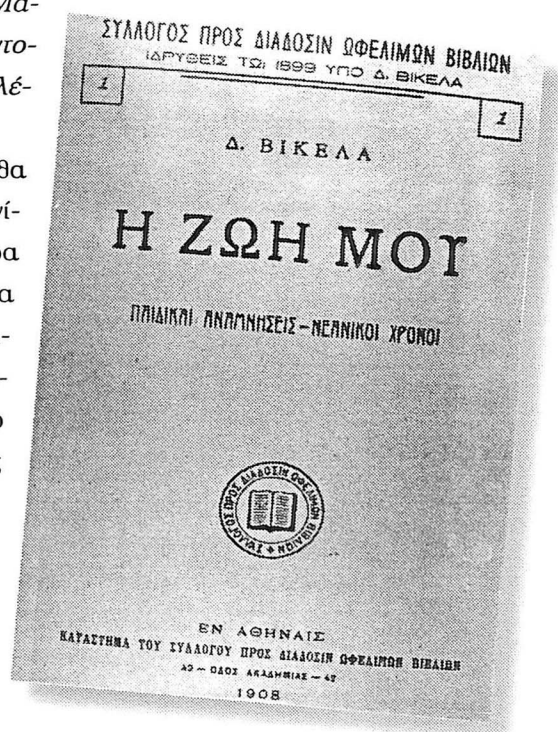
σήμερα βρίσκουμε στην πεζογραφία.

Ο επιπλέον λόγος που υποχρεώνει τους Βεροιώτες να ασχοληθούν μ' αυτόν το καθόλα σπάνιο άνθρωπο προέρχεται από τη δική του κατάθεση στο έργο του «Η Ζωή μου». «Επί του τάφου του πατρός μου εις το νεκροταφείον των Αθηνών, υπό το όνομά του εχαράξαμεν τας λέξεις «εκ Βεροίας». Ο αδελφός μου ανέγραψεν εις το σχολείον τον πρωτότοκον τον ως Μακεδόνα των καταγωγών και εγώ δε μεταξύ των Μακεδόνων πάντοτε συγκαταλέγομαι».

Εξάλλου θα πρέπει να τονίσουμε, σήμερα κυρίως που τα πάντα επισκιάζει η ευκολία και το μόνο άγχος που μας διακατέχει είναι εκείνο του χρήματος, τα σοφά του λόγια και πάλι από το έργο του

«Η Ζωή μου», «Η αμάθεια ποτέ δεν ωφελεί, ποτέ δεν φέρει τιμήν, οιαδήποτε η προς δικαίωσιν της πρόφασις».

Βεβαίως ο Βικέλας έχοντας την πεποίθηση ότι η ποίηση είναι το κομμάτι εκείνο της λογοτεχνίας που καθορίζει την εξέλιξη της γλώσσας προτίμησε στα ποιητικά του έργα τη δημοική της εποχής. Βεβαίως, η διγλωσσία του γραπτού λόγου και ο διαχωρισμός των πνευματικών ανθρώπων της εποχής που έζησε και έδρασε ο Βικέλας ήταν εντονότατος. Τον απασχολούσε το γλωσσικό ζήτημα. Ο ίδιος διάλεξε μια μέση οδό. Ωστόσο θα πρέπει να διζούμε τον προβληματισμό του μέσα από τα ίδια του τα λόγια όπως αναφέρονται στο έργο του «Η Ζωή μου» «Δεν συμφωνώ με

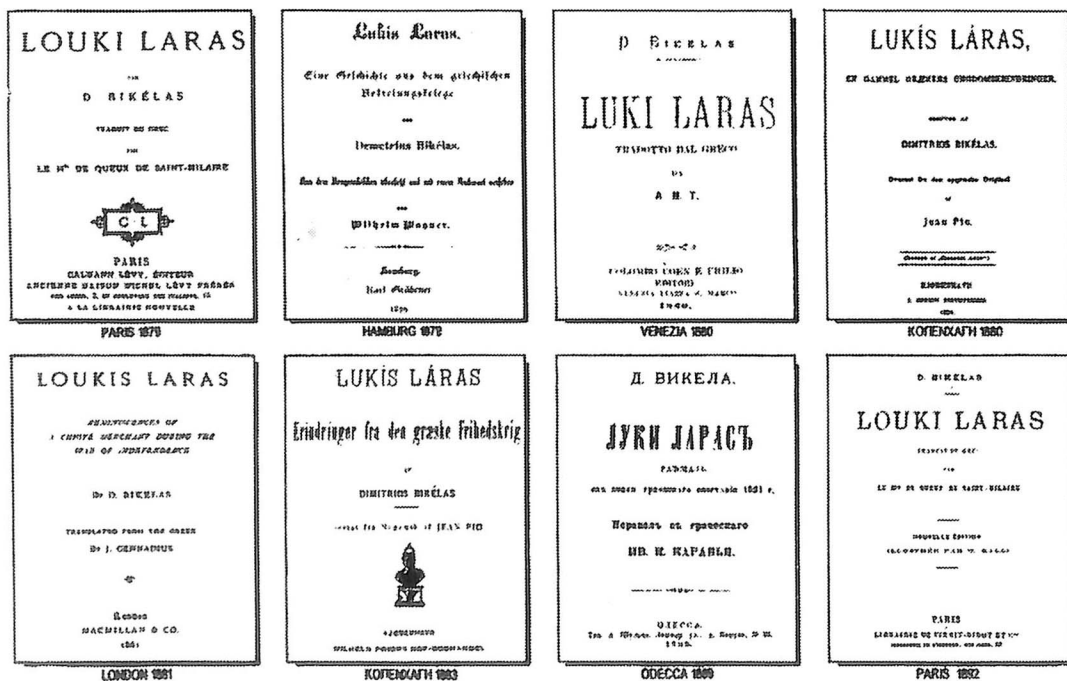


τους ποιητάς όσοι, δια να εξασφαλίσουν δὴ-
θεν την αθανασίαν των έργων των, γράφουν
εις την γλώσσαν, η οποία θα υπάρξει και απο-
φεύγουν πάσαν λέξιν, πάσαν έκφρασιν, πά-
ντα σχηματισμόν, αν δεν υπάρχει εις το συ-
ντακτικόν ἢ εις τα λεξικά της αρχαίας. Αλλά
δεν συμφωνῶ και με ὅσους δεν θέλουν να
αναγνωρίσουν την πρόδοον της γλώσσας μας
και γράφουν εις την προ της επαναστάσεως
γλώσσαν των κλεφτών, αποφεύγοντες πάντα
νεωτερισμόν και αυτήν ἀκόμη την ορθογρα-
φίαν. Οι μεν σφάλλουν διότι πηδούν εις το
μέλλον το οποίον δεν γνωρίζουν, οι δε, κατ'
αντίστροφον λόγον διότι προσκολλώνται εις το
παρελθόν, λησμονούντες ὅτι η γλώσσα δεν
εἶναι στάσιμος και δεν ετελειοποιήθη εἰσέτι.
Αλλ' αναμφιβόλως το παρελθόν της χθες το
οποίον ἐγνωρίσαμεν και ηγαπήσαμεν, εἶναι
πολύ προτιμότερον ἀπὸ το μέλλον της αύριον,
το οποίον οὔτε γνωρίζομεν οὔτε δυνάμεθα να
προφητεύσωμεν και το οποίον κατὰ συνέπει-
αν, εἶναι ψυχρόν και ψευδές. Δια τούτο η
δημοικὴ γλώσσα εις την ποίησιν μας ἐλκύ-
ει πολύ περισσότερον παρά την σχολαστικὴν
γλώσσαν των καθαρολογούντων. Δια τον ἰδι-

ον λόγον και οι ευγενέστερας των ποιητικῶν
ψυχῶν της νέας Ελλάδος ἐπροϊμήσαν την
δημοικὴν».

Ολοκληρώνοντας αὐτὴ την αναφορά στο
λογοτεχνικὸ ἔργο του Βικέλα, η οποία αποτε-
λεῖ, θα μπορούσαμε να πούμε, μια απλὴ «μα-
τιά» στο ἔργο του σημαντικοῦ αὐτοῦ λογοτέ-
χνη θα μπορούσαμε να τονίσουμε ὅτι η σοφία
του ἀνθρώπου που ἀποκτήθηκε ὅπως αὐτὴ
του Ομηρικοῦ Οδυσσεά «πολλῶν ἀνθρώπων
εἶδεν ἄστεα και νόον ἔγνω» διχοτεύτηκε τόσο
στο λογοτεχνικὸ ὅσο και στο κοινωνικὸ του
ἔργο. Στον τομέα της λογοτεχνίας ἀποτελεῖ
ορόσημο για τα ἑλληνικά γράμματα και γι
αὐτὸ ὡς Βεροιεῖς εἴμαστε περήφανοι για την
ἐπιμονή αὐτοῦ το ἀνθρώπου που, παρόι
γύρισε ὅλο σχεδόν τον ἐπισκέψιμο στην ἐπο-
χή του κόσμου, ἐπέμενε να τον θυμούνται οι
ἐπόμενες γενιές ὡς «ἐκ Βεροίας ορμώμενο».

Τα 100 χρόνια ἀπ' το θάνατό του δεν εἶναι
απλὰ ἓνα μνημόσυνο ἀλλὰ μια ἀφορμὴ να
τον τοποθετήσουμε στη θέση που του ἀξίζει,
ὡς λογοτέχνη, διαβάζοντας το ἔργο του και
αναγνωρίζοντας την ἀντικειμενικὴ του ἀξία.



Από το Παρίσι του 1894 στην Αθήνα του 1896

Πέτρος Λινάρδος
Δημοσιογράφος - Ιστορικός του αθλητισμού

Είναι αναμφισβήτητο ότι η πρόταση για τη διεξαγωγή της ολυμπιάδας του 1896 στην Αθήνα είχε τη σφραγίδα της εμπνευσμένης δωρεάς του Δημητρίου Βικέλα. Είναι, επίσης, γεγονός ότι κατά τις πρώτες μέρες των εργασιών του συνεδρίου και ειδικότερα της επιτροπής της οποίας προήδρευε ο Βικέλας και είχε ως αντικείμενο έρευνας και εκτίμησης την «ανασύσταση» των ολυμπιακών αγώνων (αλλά και τον ορισμό της πρώτης πόλης που θα τους φιλοξενούσε) ο Βικέλας ενεργούσε κάτω από τον αστερισμό της βοήθειας, πρώιστα ηθικής, προς τη μικρή και «εν απορία» ευρισκόμενη πατρίδα του.

Και πριν ο Βικέλας εκφωνήσει το μνημειώδη όσο και πειστικότατο λόγο του σχετικά με το τι θα προσέφερε η Ελλάδα του 1896 στους αθλητές και στους φιλάθλους επισκέπτες, ρεαλιστής καθώς ήταν φρόντισε να εξουδετερώσει τον κίνδυνο άρνησης από τους συνέδρους με το αιτιολογικό την απόσταση της Αθήνας. («*Αναιρών δε εκ των προτέρων ο Βικέλας τας ενδεχόμενας ανιγνώμιας, υπέδειξεν ότι η μεγάλη σχετικώς απόστασις των Αθηνών από του κέντρου της Ευρώπης δεν είναι σοβαρόν εμπόδιον εις την εποχὴν των τόσων ταχειών συγκοινωνιών...*»). Μάχη λοιπόν στο πεδίο των ιδεών αλλά και των υλικών προβλημάτων με επιδέξιο χειριστή του θέματος τον Βικέλα.

Με τη γνωστή αναφορά του στο κάτι άλλο που θα πρόσφερε η Ελλάδα στους ξένους που θα ταξίδευαν για την Α' Ολυμπιάδα, τόνισε:

«... Δεν έχομεν τα μέσα να τελέσωμεν εορτάς μεγαλοπρεπείς αλλά το εγκάρδιον της υποδοχής θα αναπληρώσει τας πολλές ελλείψεις μας.

Δεν θα παρεξωμεν εις τους ξένους μας διασκεδάσεις αξίας της περιστάσεως αλλά έχομεν να δείξωμεν τα μνημεία και τα ερείπια της αρχαιότητος, θα τους οδηγήσωμεν εκεί όπου οι αρχαίοι ετέλουν τους αγώνας των, εις τα Ολύμπια, τα Ίσθμια, τους Δελφούς, την Επίδαυρον».

Ολοφάνερο ότι ο Δημήτριος Βικέλας, οραματιστής και φωτισμένος πνευματικός άνθρωπος αλλά και πραγματιστής επιχειρηματίας έκρινε, και πολύ εύστοχα, σκόπιμο να ενημερώσει τους συνέδρους για τις πραγματικές δυνατότητες της Αθήνας συνδυάζοντας αυτές με κάποια ειδική προσφορά που καμιά άλλη χώρα δεν θα μπορούσε να κάνει. Στην εποχή της «ανασύστασης» των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν φυσικό η αρχαιολατρεία της Ολυμπίας και του Ελληνικού Πνεύματος να δεσπόζουν στις καρδιές των συνέδρων. Ο Βικέλας «έπιασε τον σφυγμό τους» και εκέρδισε την ψήφο τους. Βέβαια το τόλμημα ήταν μέγα. Και μόνο ένας άνθρωπος που έστω και αν δεν ήταν με την απόλυτη έννοια του όρου φίλαθλος αλλά οπωσδήποτε είχε ενσυνείκησθεί και εγνώριζε άλλωστε τις ιδέες του Φωκιανού και των πρωτοπόρων του Πανελληνίου και που διέθετε το κύρος μιας εξαιρετικής προσωπικότητας του Ελληνισμού



της διασποράς όπως ο Βικέλας, τόλμησε, για λογαριασμό της Ελλάδας, που μάλιστα εκείνη την εποχή περνούσε δεινή οικονομική κρίση και δεν υπήρχε η δυνατότητα έστω και μικρής οικονομικής στήριξης από την κυβέρνηση Τρικούπη. Έτσι ο Βικέλας, ο σχεδόν ξεχασμένος δυστυχώς και εδώ στην Ελλάδα, αναδείχθηκε πανάξιος Έλληνας και εκφραστής των πόθων του Ελληνικού Λαού, αυτός ο οποίος επί πολλά χρόνια ήταν ο πολιτιστικός πρεσβευτής των Ελλήνων στην Ευρώπη, κατά τον χαρακτηρισμό της κ. Μαρίας Δητίσα, στην πιο πρόσφατη εργασία για το κορυφαίο βιβλίο του Βικέλα «Λουκής Λάρας».

Μέχρις ότου ο Βικέλας εμπνευσθεί την Αθήνα του 1896 δεν είχε γίνει καμιά απολύτως νύξη. Άλλωστε ούτε προτροπή, ούτε ενθάρρυνση από την Αθήνα υπήρχε. Το κλίμα ήταν φανερά υπέρ του Παρισιού για πολλούς και διάφορους λόγους: α) Το Παρίσι ήταν ο πνευματικός ομφαλός της Ευρώπης και φυσικά ο Κουμπερτέν είχε και το πλεονέκτημα της «έδρας» του συνεδρίου. β) Προβαλλόταν η οικονομική σκοπιμότητα του συνδυασμού της Διεθνούς Έκθεσης του Παρισιού το 1900 με την Ολυμπιάδα προς εξασφάλιση πόρων και «πελατείας» - θεατών. γ) Υπογραμμίζονταν ότι ο νέος αιώνας, 20ος, άξιζε να υψώσει την αθλητική αυλαία του με ένα τέτοιο συγκλονιστικό παγκόσμιας απήχησης γεγονός. δ) Το Παρίσι από πλευράς συγκοινωνιακής προσφερόταν καλύτερα από οποιαδήποτε άλλη ευρωπαϊκή πόλη.

Αλλά άλλες οι βουλές του Βικέλα. Ταχύτατη η κυοφορία της ιδέας περί της Αθήνας. Γρήγορος στις ενέργειές του ο Έλληνας ανιπρόσωπος (άλλωστε η πολύχρονη θητεία του στην υπηρεσία του Κερδώου Ερμή, του Εμπορίου, τον υποχρέωνε να παίρνει αποφάσεις – εμπνεύσεις κάτω από την πίεση της ανάγκης), ξεκίνησε τον αγώνα. Δεν ήταν όμως σίγουρος για το αποτέλεσμα.

Σ' ένα γράμμα του προς τον Φωκιανό (22.6.1894) «προβλέπει αντίστασιν εις την περί Αθηνών πρότασιν». Και προσθέτει: «Θα προσπαθήσω να την υποστηρίξω πεπειδώς ότι διερμηνεύω ούτω όχι μόνον του συλλόγου (ΠΓΣ) αλλά και παντός Έλληνος την επιθυμίαν. Εάν τυχόν επιτύχωμεν το ποδούμενον θα σας τηλεγραφήσω».

Οι εξελίξεις ραγδαίες. Ένθερμος υποστηρικτής του Βικέλα και της περί Αθήνας πρότασής του ο φιλέλληνας Αμερικανός καθηγητής του πανεπιστημίου του Πρίνσετον Γουίλιαμ Σλόαν (όπως και οι Κουμπερτέν, Γκουινέ και ντε Βιλλέρ). Ο Βικέλας τις λίγες εκείνες ημέρες πριν από τη συνεδρία της 23.06.94 είχε κάνει σύντομες και δρασικές κινήσεις και είχε λάβει ενθαρρυντικά μηνύματα. Η απόφασή του περί της πρότασης για την Αθήνα ήταν βέβαια σταθερή. Θα την έκανε έστω κι αν στη συνέχεια δεν εκδηλωνόταν υποστήριξη επίσημη από την Αθήνα.

Ο Βικέλας είχε θριαμβεύσει. Το συνέδριο δέχθηκε την πρότασή του με ενθουσιασμό (23.6.94). Η πίστη, η πειδώ, το πνευματικό του κύρος απέδωσαν. Και είναι μνημειώδη τα επιχειρήματα του Βικέλα όσον αφορά το τι μπορεί να προσφέρει η Ελλάδα του 1896 αν η πρωτεύουσά της επιλεγόταν τελικά για την Ολυμπιάδα.

Διερμηνεύοντας ο Βικέλας την ψυχική παρόρμηση ενός μικρού λαού αλλά με μεγάλη ιστορία, μόνος του δίχως να είναι εντολοδόχος κανενός, παρά μόνο της έμπνευσής του και του οράματός του, γράφει στις 25 Ιουνίου στον Φωκιανό, το μύστη πρόεδρο του ΠΓΣ.

«Καθ' α σας έλεγον εις την τελευταίαν συνεδρίασιν επρότεινον να εκφράση το συνέδριον την ευχήν όπως οι πρώτοι ολυμπιακοί διεθνείς αγώνες τελεσθώσιν εις Αθήνας.

Η πρότασις υπεστηρίχθη ενθέρμως υπό Γάλλων και ξένων και έγινε μετ' ενθουσιασμού και παμψηφεί δεκτική.

Της προτάσεως την ευθύνην ανέλαβον ατομικώς ειπών ότι ούτε εκ μέρους του συλλόγου την υποβάλλω, και ότι ολιγότερον έτι δύναμαι να αναλάβω ευθύνην επ'ονόματι της ελληνικής κυβερνήσεως.»

Τρεις μέρες πριν (22.6.1884), έγραφε στο Φωκιανό:

«Όταν έλθη η κατάλληλος ώρα προτείδεμαι να προτείνω την συγκαταρίθμησην και των Αθηνών εις τον κατάλογον των πρωτευουσών όπου οι διεθνείς ολυμπιακοί θα τελούνται. Πιστεύω ότι θα έχω προς τούτο την επιδοκιμασίαν του πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου και της Κυβερνήσεως έτι αν είναι ανάγκη. Άλλωστε του συνεδρίου οι πράξεις έχουν τον χαρα-

κλήρα επί του παρόντος ευχών μάλλον ή διατάξεων...»

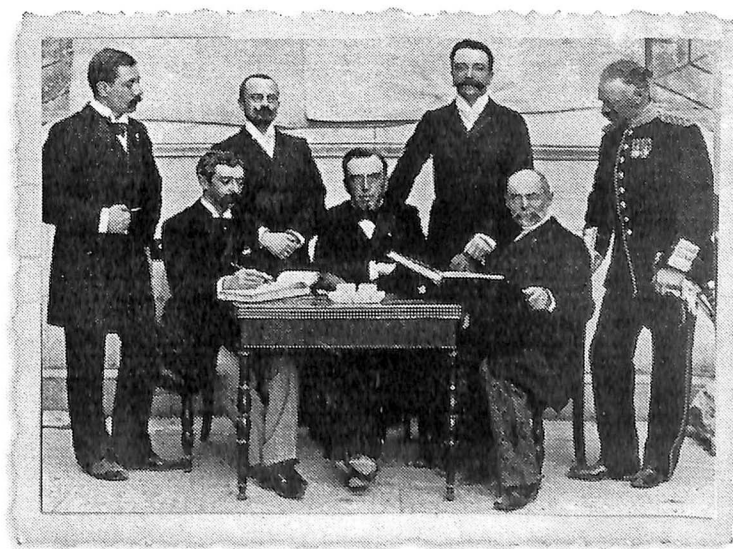
Και καταλήγει «Σας στέλλω αντίτυπον φυλλαδίου διανεμηθέντος προχθές εις τα εγκαίνια του συνεδρίου. Εξ αυτού, εκ των εφημερίδων και εκ της σημερινής ιδίως εκλογής βλέπετε ότι το νόημα της Ελλάδος κατέχει παντού καλήν θέσιν. Τούτο υπό τας παρούσας περιστάσεις αποβαίνει διπλασίως ευχάριστον».

Ο Βικέλας αξιοποίησε πληρέστατα τον ενυπάρχοντα φιλελληνισμό των μελών του συνεδρίου της Σορβόνης. Είναι αποκαλυπτικό το κείμενο (πιθανότατα δια χειρός του βαρώνου Πιερ ντε Κουμπερτέν στο πρώτο φύλλο του δελτίου της ΔΟΕ αλλά μη υπογραφόμενο). Τίτλος ΑΘΗΝΑΙ 1896.

«Το αθλητικόν συνέδριον εκφράσαν την ευχήν όπως οι διεθνείς ολυμπιακοί αγώνες τελεσθούν το πρώτον εις τας Αθήνας τω 1896, δεν έκαμε ήποτε άλλο ει μη να αποδώση τα του Καίσαρος τω Καίσαρι. Η γόνιμος ιδέα της ανασυστάσεως των αγώνων τούτων είναι ιδέα εξαιρετικώς ελληνική και δεν ήτο ει μη έργον δικαιοσύνης να πραγματοποιηθή κατά πρώτην φοράν εις αυτό το έδαφος ένθα εγεννήθη το πρώτον. Εξ άλλου, από της πρώτης μέχρι της τελευταίας στιγμής το πνεύμα της αρχαίας Ελλάδος είχαν ωρισμένως επιφοιτήσει επί του συνεδρίου. Εγκαίνιασε τας εργασίας του με τον ύμνον του Απόλλωνος, ανασυνέστησε τους ολυμπιακούς αγώνας και ετερματίσθη με εν συμπόσιον. Δεν έλειπαν ει μη αι ταινίαι από τα μέτωπα των συνδαιτημόνων δια να δικαιολογηθή καθ'όλην την γραμμήν ο Έλλην αντιπρόσωπος, όταν απαντών εις την πρόποσιν του προέδρου και εις τους ξένους αντιπροσώπους, εδήλωσε ότι δεν υπήρχον εκεί ξένοι και ότι δεν έβλεπε περίξ αυτού ει μη απογόνους των αρχαίων Ελλήνων και συγγενείς των νεωτέρων, συνηνομένους δια της αναμνήσεως και εν ονόμαϊ της κοινής προμήτορος!

Την εκλογήν των Αθηνών επρότεινεν ο Έλλην αντιπρόσωπος κατά την τελευταίαν συνέλευσιν του συνεδρίου, την υπεστήριζαν δε θερμότατα οι κ.κ. Coubertin, Sloane, Codinet και de Villers και έγινε ομοφώνως αποδεκτή».

Αυτός ήταν ο Βικέλας, ο θριαμβευτής του συνεδρίου της Σορβόνης, για λογαριασμό της μικρής και «εν απορία» τελούσης παιρίδας του. «Ανήρ εξαιρετικής μορφώσεως και γλωσσολογίας, κοινωνικής δε εμφανίσεως μη επιδεχουμένης ΟΥΔΕΜΙΑΝ σύγκρισιν». Και όπως έγραψε ο Κουμπερτέν: «...Ο Βικέλας υπήρξε μια από τις πιο καθαρές και ευγενικές μορφές του Ελληνισμού...Δε σταμάτησε ούτε στιγμή να τοποθετεί, πάνω από κάθε φροντίδα του, τα εθνικά συμφέροντα. Ενσάρκωνε αυτόν τοιούτον τον Ελληνισμόν». Τα λόγια αυτά είναι του ίδιου του Κουμπερτέν.



Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή στους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες, Αθήνα 1896

* Το κείμενο δημοσιεύτηκε στην έκδοση του Συλλόγου Χιονοδρόμων Ορειβατών Βέροιας, «Δημήτριος Βικέλας», Βέροια 1996.

Η κοινωνική δράση τῆς Βικέλα

Αλέξανδρος Ν. Λέτσας

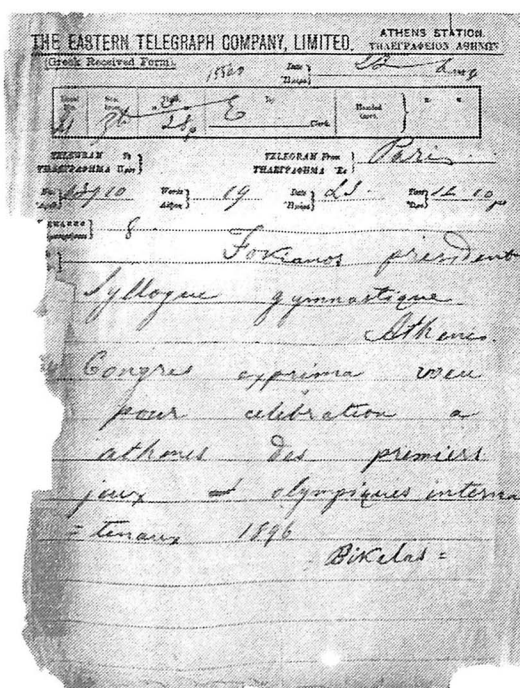
Ο Δημήτριος Βικέλας δεν ήταν μόνο λόγιος και συγγραφέας, αλλά υπήρξε και ο άνθρωπος με την ευγενέστερη σημασία της λέξης, έλαβε ενεργό μέρος και πρωτοβουλία σε πολλά έργα κοινής ωφελείας. Σπανία πράγματι άνθρωπος τόσο ιδεαλιστής διακρίθηκε συγχρόνως και σε έργα κοινής ωφελείας.

Εγκαταστάθηκε από το 1872 στο Παρίσι, αποτέλεσε ενεργό μέλος του εκεί Συλλόγου προς διάδοση των ελληνικών γραμμάτων, και άλλων επιστημονικών εταιρειών, ενθαρρύνοντας και υποστηρίζοντας κάθε τι το ελληνικό.

Τον Ιούνιο του 1894 διορίστηκε τηλεγραφικά αντιπρόσωπος του Πανελληνίου Γυμναστικού συλλόγου για το διεθνές αθλητικό συνέδριο στο Παρίσι. Στο τμήμα που θα συζητείτο το ζήτημα της ανασύστασης των Ολυμπιακών αγώνων, εξελέγη δια βοής πρόεδρος και με την επιβολή του συνετέλεσε ώστε οι πρώτοι Ολυμπιακοί αγώνες να τελεσθούν το 1896, και μάλιστα στην Αθήνα. Το Συνέδριο, αποδέχθηκε την πρόταση, διόρισε διεθνή επιτροπή με πρόεδρο το Βικέλα και γραμματέα τον Coubertin, στην επιτροπή δε αυτή ανέθεσε την εκτέλεση των αποφάσεών του.

Όταν μετά από ένα έτος εξερράγη ο ατυχής ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897, ο Βικέλας σε επιστολή του 14 Μαρτίου 1897 προς το φίλο του ελληνιστή Th. Reinach καυτηρίασε με δριμύτητα «την κτηνώδη επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων». Στην τόσο λυπηρή για την πατρίδα πολεμική εκείνη περιπέτεια έδειξε ο Βικέλας και εμπράκτια ζωηρότατο ενδιαφέρον, και συνιέλεσε στην οργάνωση νοσοκομειακού πλοίου για τη μεταφορά των τραυματιών.

Ο Βικέλας απέφυγε οιαδήποτε δημοσία δέση κατά την εγκατάσταση και διαμονή του από το 1896 στην Αθήνα. Θέλησε ν' αφιερώ-



Το περιώνυμο τηλεγράφημα του Δ. Βικέλα από το Παρίσι (23/6/1894) με το οποίο αναγγέλεται στον πρόεδρο του Πανελληνίου Γυμναστικού Συλλόγου ότι «το συνέδριο εξέφρασε την ευχή για τον εορτασμό στην Αθήνα των πρώτων Διεθνών Ολυμπιακών Αγώνων 1896»

σει το υπόλοιπο της ζωής του σε έργα κοινής ωφελείας. Εκυμαίνεται μεταξύ της σύστασης Λυκείου, κατά τον τύπο των αγγλικών κολλεγίων και της ίδρυσης Συλλόγου για την καλλιέργεια της συνηθειας της ανάγνωσης και προς τη διάδοση βιβλίων χρήσιμων στον λαό. Τελικά ίδρυσε 2 Μαΐου 1899 το «Σύλλογον προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων», όπου και διετέλεσε πρόεδρος από την ίδρυση του μέχρι το θάνατό του.

Κατά τον εορτασμό της εικοσιπενταετηρίδας του Συλλόγου αυτού, 14 Μαΐου 1924 ο πρόεδρος του κ. Ι. Αθανασάκης συνόψισε το ιστορικό της ίδρυσης του:

«Ο Σύλλογος εγεννήθη εις την επί των οδών Βαλαωρίτου και Κριεζώτου γωνίαν ισόγειον κατοικίαν του Βικέλα την 2/14 Μαΐου 1899, ήτοι την επαύριον μιας πρωτομαγιάς. Ο άνθινος στέφανος του Μαΐου, ο οποίος εκρέματο νωπός ακόμη εις την θύραν, ήτο ως σύμβολον της ωραίας ανθίσεώς του. Αλλ' αν την ημέραν εκείνην είδε το φως δια του πρώτου πρακτικού της ιδρύσεως, υπογραφέντος υπό του Βικέλα και ένδεκα άλλων συνιδρυτών, κύκλου συγγενών και φίλων, από πολλού ήδη είχε μελετηθή η ίδρυσις αυτού και ιδίως από της ατυχούς εκβάσεως του πολέμου του 1897. Η φιλοπατρία του εδοκιμάσθη σκληρώς, αλλ' η πίσυς του εις το μέλον της Ελλάδος δεν εσαλεύθη. Και ενόμισεν, ότι δια το μέλλον αυτό έπρεπε να εργασθώμεν όλοι και έκαστος εκεί όπου ηδύναιτο να φανή χρήσιμος. Όπως ο Φίχτε μετά την ήτταν της Ιένας και ο Φερρύ μετά τον όλεθρον του Σεδάν, και ο Βικέλας μετά την συμφοράν της Λαρίσσης επεζήτησε την επούλωσιν των πληγών της παιρίδος δια της μορφώσεως του λαού και την ανάκτησιν της εθνικής ιμής δια της δημιουργίας γενεάς υιών αξιοτέρων των πατέρων. Οι στενώς συνδεόμενοι τότε μετά του Βικέλα, προς τους οποίους ενεπιστεύετο τας σκέψεις και τα σχέδιά του, ενθυμούνται, ότι εκυμαίνεται μεταξύ της συστάσεως Λυκείου, κατά τον τύπον των αγγλικών κολλεγίων, και ιδρύσεως Σωματείου προς μόρφωσιν του λαού δια της διαδόσεως χρησίμων βιβλίων και της αναπτύξεως της έξεως της αναγνώσεως. Ίσως θα επροιίμα το πρώτον, αν ησθάνειτο ακμαιοτέρας τας δυνάμεις του. Αλλ' εθεώρησε πολύ δια την ηλικίαν του το έργον της οργανώσεως και διοικήσεως εκπαιδευτηρίου

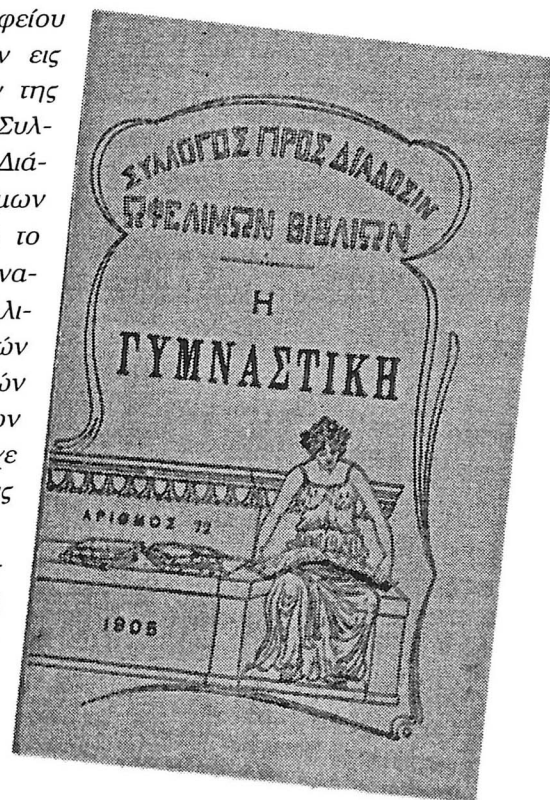
μετά οικοτροφείου και κατέληξεν εις την απόφασιν της ιδρύσεως του Συλλόγου προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων κατά το πρότυπον αναλόγων γαλλικών, αγγλικών και ελβετικών εταιρειών, των οποίων είχε συλλέξη τους κανονισμούς»

Ο Σύλλογος αυτός κατά την περίοδο 1899-1939 εξέδωσε 100 τομίδια της «Σειράς Ωφελίμων

Βιβλίων», από Έλληνες επιστήμονες και συγγραφείς, 3 τόμους της «Παιδικής Βιβλιοθήκης», 74 τομίδια της «Σειράς Πρασίνων Βιβλίων», 13 τόμους της «Σειράς Εθνικών Δημοσιευμάτων», 14 τόμους της «Ιστορικής και Λαογραφικής Βιβλιοθήκης», 3 «Περιοδικά δημοσιεύματα» και 3 «Εκδόσεις μουσικού λαογραφικού αρχείου». Ο πρώτος αριθμός της «Παιδικής Βιβλιοθήκης», τα Παραμύθια Άνδερσεν, μετάφραση Δ. Βικέλα εκδόθηκε με δαπάνες του μεταφραστή.

Μετά από εισήγηση του Συλλόγου Ωφελίμων Βιβλίων, πάντοτε με την έμπνευση του Δημ. Βικέλα, δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως 4 Δεκεμβρίου 1901, Διάταγμα περί Σχολικών Βιβλιοθηκών για κάθε δημοικόν σχολείο αρρένων ή θηλέων και γραμματεία. Η Σχολική Βιβλιοθήκη θα περιελάμβανε βιβλία, προορισμένα για την ανάγνωση στο σπίτι των μαθητών και των οικογενειών τους, των δασκάλων και των κατοίκων. Η επιλογή των βιβλίων θα γινόταν έτσι ώστε η Σχολική Βιβλιοθήκη να εξυπηρετεί ις ιδιαίτερες τοπικές ανάγκες.

Κατά τη λογοδοσία των πεπραγμένων του 1905, ανακοινώθηκε κατά τη Γενική Συνέλευση 29 Ιανουαρίου 1906, ότι ανώνυμος δωρητής κατέβαλε στο ταμείο του Συλλόγου



10.000 δραχμών για την αγορά σειρών Ωφελίμων Βιβλίων και τη διανομή τους στα σχολεία, για να χρησιμεύσουν ως πυρήνες για την ίδρυση Σχολικών Βιβλιοθηκών. Ο ανώνυμος δωρητής δεν ήταν άλλος από το Δημ. Βικέλαν.

Κατά Μάρτιο του 1903 από το Σύλλογο προς Διάδοση Ωφελίμων Βιβλίων ιδρύονται ως παραρτήματα αυτού Σχολικό Μουσείο, Σχολική Βιβλιοθήκη και Συλλογή Πινάκων εποπτικής διδασκαλίας. Σκοπός δε του μεν Μουσείου και της Συλλογής πινάκων τάσσεται η συγκέντρωση σχολικών οργάνων της εποπτικής λεγομένης διδασκαλίας

και της χειροτεχνίας, για να χρησιμεύουν ως υποδείγματα για την εκπαίδευση, της δε Σχολικής Βιβλιοθήκης η συγκέντρωση για τις Σχολικές Βιβλιοθήκες βιβλίων που είχαν εγκριθεί, για να υπάρχει πρότυπο βιβλιοθήκης.

Κατά τον Απρίλιο αυτού του έτους αποφασίζεται η σύγκληση του πρώτου Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συνεδρίου, με τη σύμπραξη του Συλλόγου προς Διάδοση Ωφελίμων Βιβλίων. Ο Βικέλας, για εξασφαλίσει τη συμμετοχή ξένων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εργοστασίων σχολικών οργάνων και εκδοτικών οίκων, πήγε δε ειδικά για το σκοπό αυτό στη Δανία και Σουηδία. Οι επιστολές του προς το γραμματέα του Συλλόγου Γ. Δροσίνη μαρτυρούν την ακαιαπόνητη ενεργητικότητά του. 14]27 Ιουνίου 1903 έγραφε από το Παρίσι: «Γυρίζω ουκ ολίγον και χάριν των υποθέ-

σεών μας. Επισκέπτομαι λύκεια κορασίων, συνάζω πληροφορίας περί της Τεχνικής Εκπαιδεύσεως, συλλέγω δε και ολίγα βιβλία δια την βιβλιοθήκην μας. Επισκέπτομαι επίσης εκθέτας δια την Έκθεσιν. Γίνεται τοιαύτη έκθεσις και εις την Πετρούπολιν, ώστε φοβούμαι μη μας βλάβη ο συναγωνισμός, εκτός αν κατορθώσωμεν να ενεργήση εκεί ο πρέσβυς μας, δια να παρακινήση τους εκθέτας να στείλουν εις τας Αθήνας τίποτε. Αλλά μου φαίνεται δύσκολον το πράγμα». 2 Ιουλίου 1903 έγραφε: «Συνέλεξα αρκετάς πληροφορίας και ουκ ολίγα βιβλία δια τον Σύλλογον. Θαυμάζω τον εδώ οργανισμόν των Σχολείων, αλλ' αναγνωρίζω, ότι δεν πρέπει ν' ακολουθούμεν εις όλα το εδώ παράδειγμα. Οι όροι είναι διαφορετικοί εις τον τόπον μας...» 17 Ιουλίου 1903 εξακολουθεί: «Όταν βλέπω τι έγινεν εδώ δια την Παιδείαν προ 20 ετών ζηλεύω».

Από την Κοπεγχάγη 22 Ιουλίου 1903, έγραφε: «Δεν ηύξησα εδώ τας γνώσεις μου περί σχολείων, όχι μόνον διότι όλα είναι κλειστά, αλλά και διότι δεν ευρήκα έναν λόγιον, προς τον οποίον είχα συσταικήν. Αλλάξε κατοικίαν και δεν εγνωρίζαν να μου ειπούν την νέαν του διεύθυνσιν... εσύστησα όμως εις τον γενικόν μας πρόξενον να φροντίση περί αποστολής εκθεμάτων. Φαίνεται ότι η δαπάνη της αποστολής θ' αποτρέψη τους εκθέτας... Εν τούτοις σας απέστειλα δύο Δανικά Αλφαβητάρια δια την Συλλογήν σας».

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η επιστολή του, 31 Αυγούστου 1903 από τη Στοκχόλμην: «Επεσκέφθην χθες εν δημοικόν σχολείον-αληθές ανάκτορον-δια 2000 μαθητάς των δυο φύλων. Εν άλλο δε είναι δια 4000 παιδιά. Ίσως πολυτελές το κτίριον-αλλ' επιβάλλει η εντέλειά του. Ενθυμήθην τον μικρόν Ελβετόν και το ερώτημά του, αν είναι σχολείον το πρώτον ανάκτορον, το οποίον είδε. Εις το κατώτατον πάτωμα υπάρχουν διαμερίσματα λουτρών, χωριστά δια τα δύο φύλα. Εις εν διαμέρισμα, εις είδος κολυμβήθρας, τα παιδιά εκάστης τάξεως κατὰ σειράν, καθ' όλην την ημέραν, σαπουνίζονται και καθαρίζονται από μίαν ηλικιωμένην γυναίκα και έπειτα μεταβαίνουν εις άλλο διαμέρισμα περιέχον μεγάλην δεξαμενήν καθαρού ύδατος, όπου κολυμβούν. Το σύστημα τούτο επικρατεί εις όλα τας πόλεις. Εις τα χωρία δύσκολος και πολυδάπανος η εφαρμογή του. Παντιού όμως οι Σου-



ηδοί μανθάνουν παιδιόθεν να έχουν καθαρόν το σωμα των. Εις άλλα διαμερίσματα γίνεται το μαγείρευμα από τους μαθητάς και τας μαθητρίδας. Διδάσκονται όχι μόνον μαγειρικήν αλλά δια πινάκων κρεμασμένων εις τους τοίχους και τα συστατικά εκάστου είδους μαγειρευσίμου, με την σχεπικήν αναλογίαν των συστατικών εκάστου-προσέει δε και την αξίαν εκάστου είδους- ώστε μανθάνουν συγχρόνως και πόσον στοιχίζει η μαγειρευθείσα τροφή. Εις τα άνω παιτώματα αίδουσα ευρυχώρος δια την Γυμναστικήν με όλα της τα παρεπόμενα-αίδουσαι παραδόσεων με θρανίον χωριστόν δι' έκαστον μαθητήν. Εις το ανώτατον πάτωμα αίδουσαι του Sloyd (Sloyd σημαίνει εργασία κατ' οίκον) χωρισταί δι' έκαστον είδος, σιδήρου, ξύλου, χάρτου-και δια την ιχνογραφίαν. Ατυχώς ευρισκόμεθα εις την περιόδον των διακοπών και ήτο κενόν μαθητών το σχολείον. Εν τούτοις το πρωί όσα παιδιά μένουν εις την Στοκχόλμην ημπορούν- αν θέλουν- να γυμνάζονται εις το Sloyd επί νινας ώρας δια να μη μένουν άεργα...»

Όταν επέστρεψε ο Δ. Βικέλας, συνέχισε τις προσπάθειες του για την επιτυχία του Εκπαιδευτικού Συνεδρίου και της Σχολικής Έκθεσης. Κατά τη συνεδρίαση 24 Δεκεμβρίου 1903 απευθυνόμενος στα μέλη του Συμβουλίου είπε: «*Το μεν Συνέδριον θα συνέλθη εις την αίθουσαν του Παρνασσού, ως προς τούτο καιάλληλον, δια δε την Έκθεσιν θα ήτο ευχής έργον να γίνη ενιός του καταστήματος του Συλλόγου*». Πρόσθεσε δε ότι αναλαμβάνει ο ίδιος τη δαπάνη της συμπλήρωσης του άνω παιτώματος, όπως με την προσθήκη αυτή να υπάρχει χώρος αρκετός για την Έκθεση και την τοποθέτηση του Σχολικού Μουσείου του Συλλόγου.

Οι εργασίες του Εκπαιδευτικού Συνεδρίου διήρκεσαν από 31 Μαρτίου μέχρι 4 Απριλίου 1904, η δε Σχολική Έκθεση παρατάθηκε επί ένα μήνα.

Στην λογοδοσία του 1904 του Συλλόγου αναφέρθηκε η επιτυχία του Πρώτου Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συνεδρίου και της Σχολικής Έκθεσης ως εξής: «*Η επιτυχία αμφοτέρων υπερέβη και των οργανωσάντων τας προσδοκίας. Το Συνέδριον είμμησε και ανύψωσεν η Α. Μ. ο Βασιλεύς, όστις περιστοιχιζόμενος υπό της Βασιλικής Οικογενείας κήρυξεν αυτοπροσώπως την έναρξίν του, η*

δε Α.Β.Υ. ο Διάδοχος επεσφράγισε την προς αυτό βασιλικήν ευμένειαν δια της παρουσίας του κατά την πάνδημον στέψιν του ανδριάντος του Κοραή και δια του μεστού υψηλών ιδεών και αισθημάτων λόγου, τον οποίον εξεφώνησεν επ' ευκαιρία της λήξεώς του. Και η Κυβέρνησις παντοειδώς επέδειξε την προς το Συνέδριον υποστήριξιν και προστασίαν της. Προσέδωκε δε εις αυτό κύρος και σημασίαν ούτως ειπείν πανελλήνιον η εγγραφή χιλίων μελών ανηκόντων καιά το πλείστον εις τον εκπαιδευτικόν κλάδον και εκπροσωπούντων την εκπαιδευτικήν δράσιν ολόκληρου σχεδόν του Ελληνισμού».

Με πρωτοβολία του Βικέλα και των συνεργατών του ιδρύθηκε 7 Μαΐου 1906 ο **Οίκος Τυφλών** για την προστασία και εκπαίδευση των αποκλήρων της τύχης. Η πρώτη αφορμή για τη μελέτη του ζητήματος είχε δοθεί από τη Σχολική Έκθεση του 1904 με την αποστολή εκθεμάτων από το Ιλλιζάχ της Αλσατίας ειδικού Σχολείου Τυφλών. Στα εκθέματα εκείνα, περιλαμβάνονταν πίνακες και βιβλία για διδασκαλία των τυφλών τα οποία δωρήθηκαν στο Εκπαιδευτικό Μουσείο. Εντωμεταξύ ανώνυμος δωρητής έδωσε στη διάθεση του Συλλόγου το αναγκαίο ποσό για την αποστολή στο Ιλλιζάχ μιας υποτρόφου με σκοπό να σπουδάσει εκεί τις άριστες μεθόδους της ανατροφής και διδασκαλίας των στερουμένων της όρασης και με την υποχρέωση να τις εισαγάγει στην Ελλάδα. Ως υπότροφος στάλθηκε η Ειρήνη Λασκαρίδου, η οποία σπούδασε επί 14 μήνας σε διάφορες σχολές τυφλών και επισκέφθηκε ανάλογα εκπαιδευτικά ιδρύματα ανά τη Σουηδία. Διορίστηκε μετά την επάνοδό της διευθύντρια του Οίκου Τυφλών στην Καλλιθέα.

Για την ίδρυση όμως του Οίκου εργάστηκε και κόπιασε πολύ ο Δ. Βικέλας. Κατά τη μετάβασή του στην Ευρώπη το καλοκαίρι του 1905 επισκέφτηκε σχολές τυφλών και άσυλα και συνέλεξε σχετικά βιβλία και όργανα διδασκαλίας, τα οποία έστειλε στην Αθήνα.

Αποσπάσματα σχετικών επιστολών του:

Από το Παρίσι γράφει 20 Ιουνίου 1905: «*Σήμερον κατώρθωσα να επισκεφθώ το Institut des jeunes aveugles. Ο διευθυντής του Paul Robin μου έδωσε με την συνήδη*

των Γάλλων προθυμίας και ευγένειαν ποι-
κίας πληροφορίας, τη συστάσει του δε με
εχειραγωγήσε και ο οικονόμος του ιδρύματος
και ο διευθύνων το τυπογραφείον του κατα-
στήματος...». 22 Ιουνίου 1905 γράφει: «Δεν
σας είπα, νομίζω, ότι εις το Institut διδάσκε-
ται προ πάντων η μουσική ως βιοποριστικόν
επάγγελμα». Την 22αν Ιουλίου 1905 γρά-
φει: «Επεσκέφθην σήμερον την Association
Valentin Hauy pour le bien des Aveugles.
Ιρυτής αυτής ο κ. Maurice de Sizeranne,
αδελφός του συγγραφέως, του οποίου γνω-
ρίζετε το έργον περί Rus Kin. Ευφλώθη εις
ηλικίαν 6 ετών και αφιέρωσε την ζωήν του εις
την βοήθειαν των ομοιοπαθών του... Το εδώ
ίδρυμα είναι κυρίως σχολή μουσικής. Αλλ'
υπάρχει (εις την Ελλάδα) αρκετόν στάδιον
δια κουρδιστάς πιάνων τυφλούς; Και εδώ και
εις την Αγγλίαν φροντίζουν πολύ δια την εξό-
δευσιν των έργων των τυφλών, κατασκευήν
σχοινίων, ψάδινων καθισμάτων και σκευών.
Εις αυτό βοηθεί πολύ η Association. Οι τυ-
φλοί, οι μη κατορθώνοντες μόνοι να πωλούν
τα έργα των, τα φέρουν εις την Association,
η οποία φροντίζει περί πωλήσεως. Η βιβλιο-
θήκη των περιέχει 16 χιλιάδας βιβλία τυφλών.
Είναι δανειστική. Τα μάλλον ζητούμενα είναι
τα μυθιστορήματα. Παρεκτός των εντύπων
έχουν πολλά χειρόγραφα. Χιλιάδες κυριών
χάριν του Ιδρύματος αντιγράφουν βιβλία κατά
το σύστημα Braille προς χρήσιν των τυφλών.
Εννοείται ότι οι κάμνουν από φιλανθρωπίαν
δωρεάν».

Από τη Ζυρίχη γράφει, 18 Αυγούστου
1905: «Εδώ επεσκέφθην την σχολήν κωφα-
λάλων και τυφλών (58 εκ των πρώτων και
13 τυφλοί). Οι μαθηταί όλοι λείπουν εις τας
οικογενείας των, αλλ' έμεινα δύο ώρας με
τον αξιόλογον διευθυντήν Dr Kull, ο οποίος
με καθυποχρέωσε. Με συνώδευσε δε και εις
άσυλον γυναικών τυφλών, ιδρυθέν και συντη-
ρούμενον και διευθυνόμενον από εύπορον
κυρία, αφιερωθείσαν εις το φιλανθρωπικόν
τούτο έργον, του οποίου το μέλλον εξησφάλι-
σεν αυτή. Μετέβαλεν ήδη την οικίαν της εις
τυφλοκομείον και ζη με τας τυφλάς της».

20η Αυγούστου 1905 γράφει από τη
Λυκέρνη, όπου πήγε να συναντήσκει το δι-
ευθυντή της σχολής τυφλών στο Ιλλιζάχ της
Αλσατίας, γνωστό από τη αποστολή εκδεμά-
των στη Σχολική Έκθεση: «Χθες επέρασα

όλην σχεδόν την ημέραν με τον Dr Kunz και
την κυρίαν του. Έλθαν από το πρωί εδώ και
επήγαμεν μαζί εις την άκραν της λίμνης, εις
τους πρόποδας του όρους Πιλάτου, όπου τους
εφίλευσα και απεχωρίσθημεν ως παλαιοί φί-
λοι. Νομίζω ότι είχαν και αυτοί περιέργειαν
να ιδούν τι είδους άνθρωποι είμεθα. Εννοεί-
ται, ότι όλην την ώραν ο λόγος ήτο περί τυ-
φλών. Ευτυχώς, ύστερον από όσα ανέγνω-
σα και είδα, δεν εφαινόμην όλως διόλου σαν
ξένο παραμύθι. Αυτός, παραδεχόμενος όλας
τας δυσκολίας, τας οποίας θ' αντιμετωπίσω-
μεν, έχει την πεποίθησιν, ότι η Κυβέρνησις
μετά τινα έτη θ' αναγκασθή ν' αναλάβη την
συντήρησιν του έργου...»

Από τη Λωζάνη γράφει, 29 Αυγούστου
1905: «Σήμερον επεσκέφθην το άσυλον και
την σχολήν τυφλών. Δεν έμαθα ήποτε νέον...
Τα εργαστήρια εδώ τα ίδια καθώς αλλού, με
την διαφοράν (κατά το λέγειν του διευθυ-
ντού), ότι εδώ πωλούνται ευκόλως τα έργα,
ότι δεν λείπουν παραγγελίαι, και συμβαίνει
ενίοτε να μη προφθάνουν να τας εκτελέσουν.
Η διεύθυνσις φροντίζει και παρακολουθεί τους
εξερχομένους μαθητάς διευκολύνουσα την
εξόδευσιν των έργων των».

Τις εντυπώσεις του από τη Λωζάνη
συνεχίζει σε επιστολή του από τη Γενεύη,
20 Σεπτεμβρίου 1905 γράφει: «Χάρις εις τον
δήμαρχον της Λωζάνης επεσκέφθην διάφο-
ρα σχολικά ιδρύματα. Επεσκέφθην σχολάς
παιδικάς, στοιχειώδεις ecoles menageres
και μίαν creche. Σχεδόν παντού τα θρανία
ήσαν παλαιά και παρεκτός των κυρίων δεν
είδα ήποτε να μ' εξηπάση - αλλ' εθαύμασα
παντού την καθαριότητα, την επικραιούσαν
τάξιν και ησυχίαν και την αφοσίωσιν των δι-
δασκαλισών ιδίως εις το έργον των. Το ίδιον
απόγευμα ο δήμαρχος και η κυρία του μου
έδειξαν εις πλησιόχωρον εξοχήν εν καιάστι-
μα άξιον θαυμασμού. Επειδή εις τα σχολεία
τυφλών δεν δέχονται ηλιθίους δια να μη γί-
νηται άδικον εις τους μη ιοιούτους, μία πρώ-
ην διδασκάλισσα συνέλαβε την ιδέαν και την
εξετέλεσε δια της συνδρομής φιλανθρώπων
κυριών, να περισυλλέξη τοιαύτα ατυχή όνια,
και έχει 12 ή 13 νεαρούς μαθητάς τυφλούς
και ηλιθίους -και μεταξύ αυτών και δύο - ιρεις
κωφούς επιπροσδέτως. Διδάσκονται αυτοί
όσα και οι άλλοι τυφλοί, αλλά φανιάζοδε με
πόσην δυσκολίαν και πόσην σχεικήν αιέ-

λειαν. Φαντάζεσθε δε και πόσων αφοσίωσιν και υπομονήν πρέπει να έχη η διευθύντρια. Με εμάγευσεν η γλυκύτης και η καλωσύνη της. Αυτοί οι μαθηταί της δεν θα εξέλθουν ποτέ του ασύλου των, -το οποίον δεν ονομάζεται Άσυλον, αλλά Foyer και τούτο ένδειξις φιλανθρωπίας».

Αργότερα ο Βικέλας πήγε στην Αίγυπτο, όπου έκαμε σχετική διάλεξη και συγκέντρωσε αρκετό ποσό για την ίδρυση του Οίκου Τυφλών. Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού συμβουλίου του Συλλόγου 24 Απριλίου 1906 ανακοίνωσε τη συλλογή του ποσού και πρότεινε την ίδρυση ανεξάρτητου σωματείου, ειδικού για τη μέριμνα των τυφλών. 7 Μαΐου 1906 ιδρύθηκε το σωματείο Οίκος Τυφλών υπό την προεδρία του Μητροπολίτου Αθηνών.

Το 1906 πρωτοβουλία πάλι του Δ. Βικέλα αποφασίστηκε η ίδρυση στον Ιλισό «Προτύπου σκοπευτικής σχολής» από την Επιτροπή των Ολυμπιακών αγώνων με δαπάνη του Π. Μπελλένη ομογενούς από την Αίγυπτο. Η ενέργεια του συλλόγου για την εισαγωγή της σκοποβολής στα σχολεία ενισχύθηκε με 100 λίρες αγγλικές δωρεά από την Αίγυπτο των εγκατεστημένων αδελφών Αλεξάνδρου και Ηρακλέους Βόλτων. Με το ποσό αυτό έγινε η προμήθεια από τη Γαλλία και την Ελβετία δέκα υποδειγματικών όπλων με 70.000 φυσιγγίων για σχολική σκοποβολή και πέντε όπλων ευθυβόλων για σκοπευτικούς αγώνες με ανάλογο αριθμό στόχων. Οι ίδιοι δωρητές πρόσφεραν αργότερα 5000 χρυσά φράγκα, για να απονέμονται σκοπευτικά έπαθλα σε μαθητικές ομάδες ή πρωταθλητές. Οι ενέργειες του Συλλόγου για την εισαγωγή της σκοποβολής στα σχολεία στέφτηκαν από πλήρη επιτυχία. Με τις υποδείξεις του Βικέλα εκδόθηκε Διάταγμα, 20 Δεκεμβρίου 1907, με το οποίο ορίζεται ότι οι μαθητές των γυμνασίων, των δύο ανωτέρων τάξεων των ελληνικών σχολείων, των δημοσίων εμπορικών σχολών και της σχολής γυμναστών να ασκούνται στη σκοποβολή. Εξάλλου 24 Ιανουαρίου 1908 τελέστηκαν τα εγκαίνια της σκοπευτικής σχολής στον Ιλισό.

Στη Γενική συνέλευση του Συλλόγου 20 Ιανουαρίου 1907, ο Βικέλας, αφού ανήγγειλε την ίδρυση του Οίκου Τυφλών, πρόσθεσε: «Ο Οίκος Τυφλών δεν είναι το μόνον

έργον, εις πραγμάτωσιν του οποίου ανεμίχθη κατά το λήξαν έτος ο Σύλλογος. Εντός της αιθούσης ταύτης την 17ην Απριλίου παρελθόντος οι φιλοπάτριδες ομογενείς κ.κ. Αλέξ. Ρόστοβιτς-βέης και Ν. Τσανακλής, παρεπιδημούντες ενταύθα χάριν των Διεθνών Ολυμπιακών αγώνων, εμπνεόμενοι δε υπό της επιθυμίας να γενικεύσουν και ανυψώσουν την διδασκαλίαν της Εθνικής Γυμναστικής, συνήλθον μετά του εταίρου του Συλλόγου κ. Ιω. Αθανασάκη, του προθύμου και πάντοτε αποτελεσματικού συνεργού εις παν έργον πρόδου, και συνδιεσκέφθησαν μετά του Σουηδού φίλου ημών του συνταγματάρχου Balck, προέδρου της Ενώσεως των Σουδικών Σωματείων Γυμναστικής. Κατά την συνδιάσκεψιν εκείνην ελήφθη η γενναία απόφασις περί ιδρύσεως Κεντρικής Γυμναστικής Σχολής σκοπούσης την εισαγωγήν ενιαίου συστήματος σωματικής αγωγής του Έθνους κατά το σουδικόν πρότυπον. Η Κυβέρνησις, εκθύμως αποδεχθείσα την ευεργετικήν προσφοράν, προέβη εις τον συνδυασμόν αυτής μετά της ιδρύσεως Στρατιωτικού Σχολείου Γυμναστικής. Εις την ψήφον της Βουλής απόκειται η πραγματοποίησις του έργου».

Πρωτοβουλία και πάλι του Δ. Βικέλα ο Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων συμμετείχε το 1906 στο Μιλάνο στη Διεθνή σχολική έκθεση, όπου ο μεν Σύλλογος έλαβε τιμητικό δίπλωμα, ο δε Βικέλας αξιώθηκε προσωπικού χρυσού μεταλλίου.

Στις 8 Νοεμβρίου 1907 πέθανε ο Κ. Σεβαστόπουλος και άφησε στον Σύλλογο προς



Η φιλοτελική υστεροφημία του Δ. Βικέλα

Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων κληροδότημα 300.000 δραχμών, για να χρησιμεύσει στην ίδρυση και συντήρηση στην Αθήνα σχολής αρρένων με το όνομα «Σεβαστοπούλειος Εργαιική Σχολή». Ο κωδίσκελλος της διαθήκης του Κωνσταντίνου Σεβαστοπούλου, διαβάστηκε κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού συμβουλίου του Συλλόγου 14 Νοεμβρίου 1907 και άρχιζε ως εξής: *«Επιθυμών συντελέσαι το επ' εμοί εις την μόφωσιν ικανών εργατών, χρηστών πολιτών και εντίμων οικογενειάρχων, αποτελούντων το μέγιστον εχέγγυον ευημερούσης πολιτείας, διατάσσω, όπως εκ της περιουσίας μου κατατεθώσι παρά τη Εθνική Τραπεζή της Ελλάδος εντόκως τριακόσιαι χιλιάδες υπέρ του υπό την προστασίαν της Α.Β.Υ. της Πριγκιπίσσης Σοφίας Συλλόγου προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, ίνα χρησιμεύσωσι προς ίδρυσιν και συντήρησιν εν Αθήναις Σχολής αρρένων, φερούσης το όνομα «Σεβαστοπούλειος Εργαιική Σχολή...»*

Από το 1903 ήδη ονειροπολούσε ο Βικέλας τη ίδρυση τέτοιας σχολής ως συμπλήρωμα του δημοτικού σχολείου, για να προετοιμάζονται οι νέοι για βιοτεχνικά επαγγέλματα. Συνεπώς το κληροδότημα ανταποκρινόταν στην παλιά ενδόμυχη επιθυμία του ακούραστου Μακεδόνα.

Το Διοικητικό συμβούλιο του Συλλόγου αποφάσισε ν' αναθέσει την οικοδόμηση της Σχολής στον αρχιτέκτονα Αριστείδη Μπαλάνο με βάση το σχέδιο της εργατικής σχολής Somiasco εις Creil της Γαλλίας, την οποία είχε επισκεφτεί ο Βικέλας το 1905 και της οποίας είχε συλλέξει όλα τα στοιχεία, σχετικά με την ίδρυση και οργάνωσή της.

Επειδή δε ο κωδίσκελλος της διαθήκης όριζε εξάμηνη προθεσμία για την έναρξη της ανέγερσης της σχολής, ο Βικέλας επιδόθηκε αμέσως στην αναζήτηση καιαλλήλου γηπέδου, είτε δωρεάν, είτε με ευνοϊκούς όρους. Στην συνεδρίαση του Διοικητικού συμβουλίου, 1η Ιανουαρίου 1908, ανακοίνωσε με

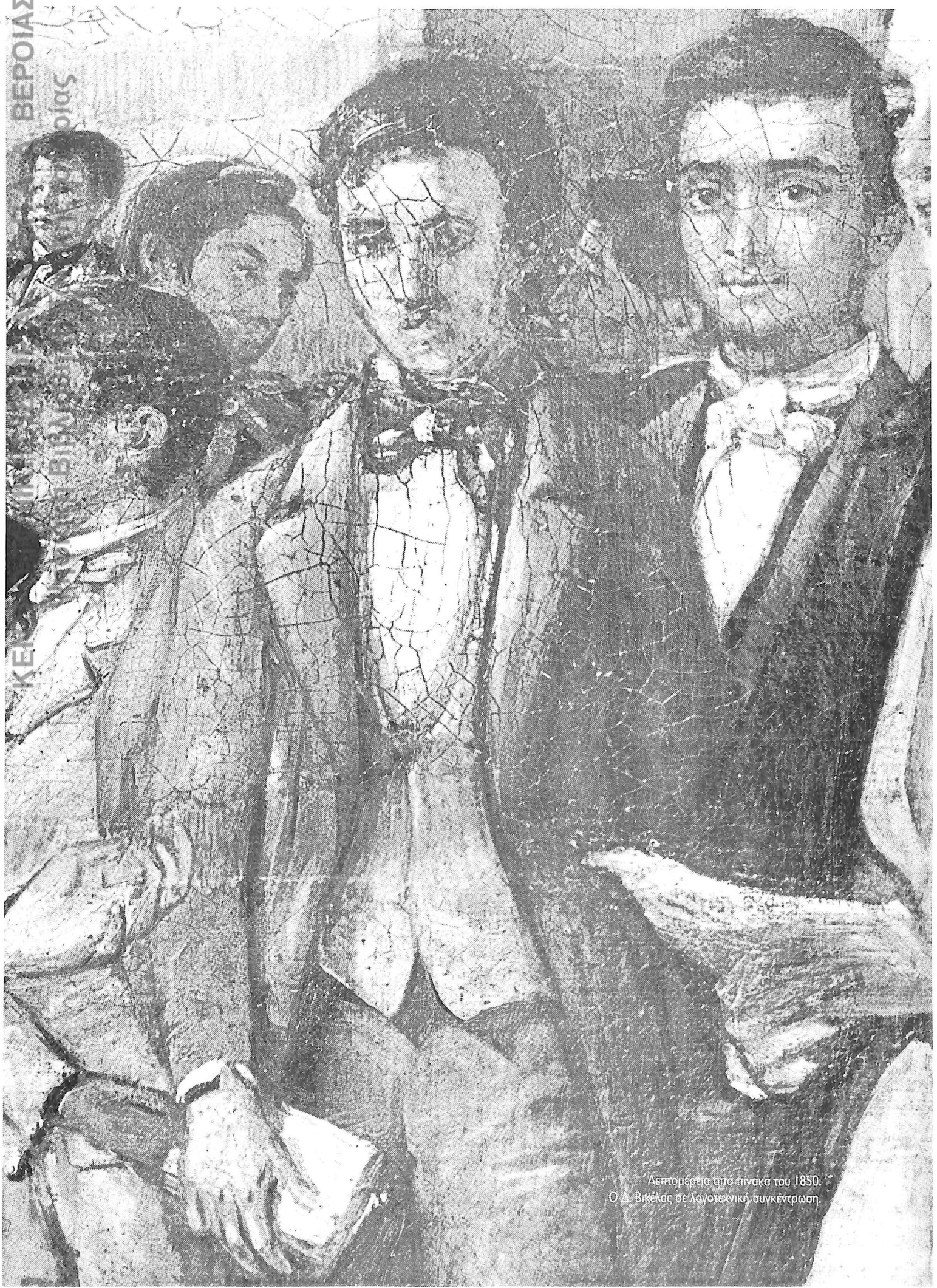
χαρά ότι το γήπεδο βρέθηκε και ανταποκρίνεται πλήρως στο σκοπό της σχολής και ως προς τη θέση και ως προς την έκταση. Το γήπεδο παραχωρήθηκε από το δήμαρχο Αθηναίων Σπ. Μερκούρη με έγκριση του Δημοτικού συμβουλίου.

Στις 24 Απριλίου 1908 ο Βικέλας, άρρωστος πήγε στους Αμπελοκήπους, για να καταθέσει το θεμέλιο λίθο της σχολής. Όσοι παραβρέθηκαν εκεί διατήρησαν την τραγική εικόνα του Βικέλα.

Ενώ κιζόταν η σχολή, διενεργούνταν κατά τη θέληση του ιδρυτού της ο διαγωνισμός για την εκλογή του μελλοντικού διευθυντή και την αποστολή του στις ανάλογες σχολές του εξωτερικού για τη γνώση της λειτουργίας της σχολής και την πρακτική άσκηση. Το πρακτικό στις 8 Ιουνίου 1908, όπου κριθike καταλληλότερος ο διδάκτωρ των φυσικών επιστημών Λ. Διώκης ως μελλοντικός διευθυντής της Σεβαστοπουλείου σχολής, είναι το τελευταίο που φέρει την υπογραφή του Βικέλα. Όλα τα πρακτικά από την ίδρυση του Συλλόγου μέχρι τις 2 Απριλίου 1908 συνέτασσε με κάθε λεπτομέρεια ο ίδιος αμέσως μετά τη λήξη κάθε συνεδρίασης του Διοικητικού συμβουλίου.

Είναι αναντίρρητο ότι ο Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, δημιούργημα του Δημ. Βικέλα, χάρις στην αφοσίωση και ακάματη δραστηριότητα του εκλεκτού αυτού Μακεδόνα προσέφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες στον ελληνικό λαό αφ' ενός μεν με τη διάδοση στο κοινό καλογραμμένων από διαπρεπείς επιστήμονες και λόγιους, βιβλίων, αφ' ετέρου δε με την ίδρυση εξαρτημάτων και των λοιπών κοινωφελών ενεργειών του.

Ο Βικέλας χρημάτισε και πρόεδρος της επιτροπής Ολυμπίων και το 1907 παραβρέθηκε με τον ιατρό Β. Πατρικίου στο Λονδίνο στη διάσκεψη του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού ως εκπρόσωπος του Ελληνικού Ερυθρού.



Λεπτομέρεια από πίνακα του 1850.
Ο Α. Βικέας σε λογοτεχνική συγκέντρωση.



Ψηφιδωτό

Η γνώμη διακεκριμένων πνευματικών ανθρώπων
για το μεγάλο Έλληνα της Ευρώπης

«Γλυκύτης και συγκατάβασις, διαύγεια ιδεών και ευγένεια αισθημάτων, κλίσις προς αποκάλυψιν και έξαρσιν της αγαθής όψεως των πραγμάτων... χαρακτηρίζουν τον κ. Δημήτριον Βικέλα ως λόγιον και συγγραφέα, ιδιότητες αίτινες απορρέουν, κατά μέγα μέρος, εξ αυτού του ανθρώπου, εξ αυτής της ψυχικής ιδιοσυγκρασίας του ανδρός...»

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ, 1891.



«Περιγράφεις με πολλήν ζωήν, πολύ χαρακτήρα τον τρόπον των Χριστιανών ... Τα εξ πρώτα κεφάλαια είναι πλήρη της ατμοσφαιρας της καταδρομής από τους Τούρκους μέχρι σημείου να τους τρέμει ο ίδιος ο αναγνώστης... πολλάί περιγραφαί σου με ενθουσίασαν... Ο «Λουκής Λάρας» αξίζει και άλλον έπαινον, έχει ιστορικήν αξίαν... »

ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΑΡΗΣ



«Καινούριο τόνο δίνει στην περιωρισμένη και αδιαμόρφωτη ακόμη ελληνική μυθιστοριογραφία ο Λουκής Λάρας »

ΗΛΙΑΣ ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ, Λογοτέχνης



«Ο κ. Βικέλας πριν διοχετεύση δια του νού του τας μεγάλας ιδέας του Σαίξπηρ, τας διωχέτευσε δια της καρδιάς του... Καθ' ημάς ούτος είναι ο υπέρτατος έπαινος, ο δυνάμενος ν' απονεμηθή εις τον μεταφραστήν » («Μάκβεθ», κριτική θεατρικής παράστασης 1882)

ΒΛΑΣΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ, κορυφαίος Δημοσιογράφος



«Είναι η πρώτη φορά καθ' ην ευρίσκω εις καθαρώς φιλολογικόν έργον τόσον μεγάλην ακρίβειαν και παρατηρητικότητα» (Πρόκειται για το διήγημα του Βικέλα «Λυσσασμένος»)

ΛΟΥΙ ΠΑΣΤΕΡ ο μεγάλος ερευνητής και ευεργέτης της Ανθρωπότητας (1887)



«Ο Βικέλας σοφός με γνώσι και με κρίσι
από το Παρίσι έρχεται και πάει στο Παρίσι »
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ, δίστιχο στο «Ρωμιό », 1890



«...ο θαυμασμός προς το βιβλίον (Λουκής Λάρας) παραμένει αμείωτος, το ανέγνωσα επανειλημμέ-
ως μεθ' ηδονής»
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ (1891)



«... αι πραγματεΐαι του Βικέλα υποβάλλουν αορίστως εις την ψυχήν μας, μέγα τι μάθημα πίστεως,
ελπίδας και αγάπης προς τα πάτρια»
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ



«Ο οργανώσας πάντα ταύτα (σημ. πρόκειται για το Α' εκπαιδευτικό συνέδριο του 1904) Βικέλας, όχι
μόνον προωθεί την βελτίωσιν της αγωγής και της εκπαίδευσεως της ελληνικής νεολαίας αλλά προεκάλει
συγχρόνως και την γενική εκδήλωσιν ενδομύχου διαπύρου αισθήματος εθνικής ενότητος και φόρου
τιμής προς τους προγόνους»
ΑΛΕΞ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, βιογράφος του Βικέλα



«Τέτοια πάντα η ζωή σου: καλοσύνη ευγενική, κούραση για ξένες έγνοιες, σκόρπια αγάπη εδώ κι εκεί»
ΓΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ, ποιητής 1908



«Ο Βικέλας είχε έν ελάττωμα: δεν ήτο ικανός να μισή... Πιστεύω πάντοτε εις το καλόν και βλέπων αυτό
και εκεί ακόμη, όπου δεν υπήρχε, εθεώρει πάντας ως φίλους του και απέκτα, πράγματι τοιούτους όπου
και αν διήρχετο...»
ΛΟΥΙΖΑ ΝΤΕ ΡΙΑΝΚΟΥΡ, 1908



«Εκείνο το οποίο με ελκύει προς αυτό το βιβλίο («Λουκής Λάρας») είναι η εγκάρδια ειλικρίνεια της
αφήγησης, ο λεπτός χαρακτηρισμός ανθρώπων και πραγμάτων της Ανατολής, η ακρίβεια του τοπικού
χρωματισμού. Ο Βικέλας αγνοεί τα βίαια μέσα με τα οποία τόσο σύγχρονοι μυθιστοριογράφοι και
δραματουργοί επιζητούν στα νεύρα των αναγνωστών τους. Σε όλα όσα γράφει πνέει μια πνοή μετριο-
πάθειας».

ΚΑΡΟΛΟΣ ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ, διαπρεπής Βαυαρός βυζαντινολόγος και ελληνιστής.
Άρθρο σε γερμανική εφημερίδα, 19-12-1891.



«Μου φαίνεται έργον μεγάλης ιστορικής αξίας» (Σημ. πρόκειται περί της συλλογής στα αγγλικά «SEVEN
ESSAYS OF CHRISTIAN GREECE» -Επτά Δοκίμια για τη Χριστιανική Ελλάδα, 1890)
ΓΟΥΙΛΙΑΜ ΕΒΑΡΤ ΓΛΑΔΣΤΩΝ, μέγας βρεταννός πολιτικός





«Η πίστις του εις το μέλλον της Ελλάδος ουδέποτε εσαλεύθη. Και ενόμιζε ότι δια το μέλλον αυτό έπρεπε να εργασθώμεν όλοι και έκαστος όπου ηδύνατο να φανή χρήσιμος»

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΑΚΗΣ, Πρόεδρος Συλλόγου προς διάδοσιν ωελίμων βιβλίων, 1924.



«Ο Δημήτριος Βικέλας είναι ένας εκ των διαπρεπεστέρων ανδρών τους οποίους έδωκεν η Μακεδονία εις τον Ελληνισμόν και ένας εκ των Ελλήνων οίτινες ειργάσθησαν περισσότερον χάριν της Μακεδονίας... Το έργον του «Η βυζαντινή και σύγχρονη Ελλάς» είναι το αριστούργημα του Βικέλα».

Α. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, καθηγητής Πανεπιστημίου

(Σημ. Ο Βικέλας ποτέ δεν ξέχασε την από τη μητέρα του Σμαράγδα το γένος Μελά, καταγωγή του από τη Βέροια. Μάλιστα σε κάποιο σημείο της αυτοβιογραφίας του, τονίζει: «αισθάνομαι ότι εάν ήτο δυνατόν και σήμερα -1907- να στήσω την σκηνήν μου εις την Βέροϊαν, εκεί ήθελα ανεύρει την πατρίδα...»



«Γενικώς ο Βικέλας, κατά την αρχήν και την ακμήν του φιλολογικού του έργου υπήρξε καινοτόμος και επαναστάτης. Απεμακρύνθη από τας μεθόδους της εποχής του, απελάκτισε τας κοινώς τότε επικρατούσας ιδέας περί Τέχνης και περί Γλώσσης και ηκολούθησεν άλλας ολιγότερον ασπαστάς, αι οποίαι του εφάνησαν υγιέστεραι».

Αυτά γράφει ο ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ το 1908 και σε ολοκλήρωση της εκτίμησής του αυτής, ο συγγραφέας των «Φοιτητών» και της «Στέλλας Βιολάντη» παραθέτει ένα ποιημάτιο του Βικέλα, του 1859, στο οποίο παιχνιδίζει και η σατιρική διάθεσή του (ο Βικέλας ήταν τότε μόνο 24 ετών!):

*Που την τραβάτε, ώ γραμματισμένοι,
Την νέα γλώσσα την Ελληνική;
Εμπρός εκείνη μόνη της πηγαίνει.
αφήστε την να ιδούμε που θα βγη.*

*Την σέρνετε οπίσω την καυμένη,
ενώ αυτή εμπρός γερά πατεί.
Θα σπάση το σχοινί που την τραβάτε,
και όλοι σας τανάσκελα θα πάτε!*



«Μα εμείς, πέρα από αυτά, θέλουμε δω να υπογραμμίσουμε κάποιο άλλο στοιχείο, που το βρίσκουμε άξιο να διεκδικήσει μια κάποια διαρκέστερη «μονιμότητα». Κι είναι, τούτο, το συγγραφικό «ήθος» του Βικέλα, ένα κάτι, πολύτιμο, που διαχύνεται πέρα και πάνω από τις σελίδες της γραμματολογίας και που αποτελεί θα λέγαμε, το κρυφό απόσταγμα, τη δυσδιάκριτη πεμπουσία όλης του της συγγραφικής προσφοράς. Το συγγραφικό τούτο ήθος είναι, θαρρούμε, το μονιμότερο, το διδακτικότερο στοιχείο του ανθρώπου που έγραψε το «Λουκή Λάρα» και τον «Πάπα-Νάρκισσο».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΚΟΣ, Λογοτέχνης.

Περιοδικό «Ελληνική Δημιουργία», 1953.



παιδικά παιχνίδια

Μαρία Αθανασίου
Δασκάλα

Β' Μέρος

Ο Μπίκος

Σε μια ομάδα 10 παιδιών, με τη μέθοδο του «αμπεμπαμπλόμ τουκιθεμπλόμ μπλιμ μπλομ», ξεχωρίζει ένα παιδί και στοιβάζει

10 πέτρες, μια για κάθε παιδί. Ένα από τα υπόλοιπα 9 παιδιά παίρνει τη μπάλα και προσπαθεί να γκρεμίσει τη στοίβα. Εάν το κατορθώσει, οι υπόλοιποι παίκτες αρχίζουν να τρέχουν και ο φύλακας τους κυνηγάει. Όποιος πιαστεί παίρνει τη θέση του φύλακα και το παιχνίδι ξαναρχίζει. Αν δεν πιάσει κανέναν, τότε «τα φυλάει» πάλι ο ίδιος.

Παραλλαγή του μπίκου

Μέσα σ'έναν κύκλο, στο έδαφος, τα παιδιά στήνουν ένα κονσερβοκούτι για μπίκο. Σε απόσταση περίπου πέντε μέτρων χαράζουν μια γραμμή για το σημάδι. Ορίζουν το φύλακα του μπίκου, που παίρνει θέση έξω από τον κύκλο, ενώ οι άλλοι παίκτες στέκονται πίσω από τη γραμμή και με πλακουτσές πέτρες προσπαθούν να ρίξουν τον μπίκο. Μόλις το καταφέρουν, ο φύλακας τρέχει να ξαναστήσει όρθιο τον μπίκο και να πιάσει αυτόν που τον έριξε. Αν αυτός κατορθώσει να περάσει τη γραμμή ή να πατήσει την πέτρα του, δεν έχει δικαίωμα να τον πιάσει

Η τσουλίκα

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες και κανονίζουν ποια ομάδα θα παίξει πρώτη. Κάθε παιδί κρατάει στο χέρι του ένα ξύλο περίπου μισό μέτρο, τη «τζουμάκα». Επίσης για το παιχνίδι αυτό είναι απαραίτητο και ένα άλλο μικρότερο ξύλο γύρω στους 15 πόντου, η «τσουλίκα». Μέσα σ'έναν κύκλο, που τον φτιάχνουν στο έδαφος, μπαίνει ο πρώτος παίχτης, παίρνει το μικρό ξυλάκι, την «τσουλίκα», την πετάει ψηλά και με το μεγάλο ξύλο, τη «τζουμάκα», τη χτυπάει για να τη στείλει μακριά. Αν ο παίχτης αποτύχει σε τρεις προσπάθειες να απομακρύνει την τσουλίκα από τον κύκλο, βγαίνει απ' το παιχνίδι και στον κύκλο μπαίνει άλλος παίχτης απ'την αντίπαλη ομάδα. Αν όμως καταφέρει να στείλει την τσουλίκα έξω από τον κύκλο, η απόσταση αυτή μετρείται με βήματα και ο παίχτης κερδίζει ανάλογους πόντους. Νικητές αναδεικνύονται ο παίχτης και η ομάδα που συγκεντρώνουν τους περισσότερους πόντους.

ο φύλακας. Αν όμως πιαστεί βγαίνει απ' το παιχνίδι. Νικάει όποιος ρίξει τον μπίκο τρεις φορές χωρίς να πιαστεί.

Τα γουβιά

Οι παίκτες έσκαβαν μικρές λακκούβες (γουβιά) στο έδαφος από μια ο καθένας. Στη συνέχεια, ο κάθε παίκτης προσπαθούσε να ρίξει μια μπάλα μέσα στη δική του λακκούβα. Όποιος το κατόρθωνε έπαιρνε βαθμό. Εάν κάποιος αστοχούσε και έριχνε τη μπάλα του σε διπλανή λακκούβα, η βαθμολογία μετρούσε υπέρ του διπλανού.

Το κλέψιμο της σημαίας

Δύο ομάδες τοποθετούνται η μία απέναντι στην άλλη σε απόσταση 20-30 μέτρων. Στο μέσο της απόστασης που τις χωρίζει τοποθετείται μια σημαιούλα ή ένα μαντήλι. Μόλις δοθεί το σύνθημα για την έναρξη του παιχνιδιού, δύο παίκτες, ένας από κάθε ομάδα, πλησιάζουν τη σημαία και όποιος από αυτούς προλάβει, την αρπάζει και τρέχει προς την ομάδα του. Ο άλλος τον κυνηγά και προσπαθεί να τον πιάσει. Όταν ο παίκτης που πήρε τη σημαία κατορθώσει να φτάσει στο στρατόπεδό του χωρίς να πιαστεί απ' τον άλλο, κάνει αιχμάλωτο αυτόν που κυνηγούσε. Εάν όμως τον πιάσει ο αντίπαλος, τότε αιχμαλωτίζεται αυτός από τον παίκτη που τον κυνηγούσε. Το παιχνίδι εξακολουθεί με τον ίδιο τρόπο με όλους τους παίκτες μέχρι να παίξουν όλοι. Η ομάδα που έχει τους περισσότερους αιχμαλώτους κερδίζει.

Οι αναβάτες

Αριθμός παιχτών : 10-40

Οι παίκτες σχηματίζουν δύο κύκλους, τον ένα μέσα στον άλλο. Με το πρώτο σφύριγμα του αρχηγού του παιχνιδιού, τα παιδιά του έξω κύκλου ανεβαίνουν στις πλάτες των παιδιών του μέσα κύκλου. Στο δεύτερο σφύριγμα, ο αρχηγός του παιχνιδιού δείχνει δεξιά ή αριστερά και αμέσως οι αναβάτες ξεκαβαλιεύουν, κάνουν το γύρω του μέσα κύκλου προς αριστερά ή δεξιά, ανάλογα με την κατεύθυνση που έδειξε ο αρχηγός και ανεβαίνουν ξανά στην πλάτη του ίδιου παιδιού. Όποιο παιδί τα καταφέρει και ανέβει πρώτο, κερδίζει.

Δρόμος με πηδήματα

Οι παίκτες (20-40, χωρισμένοι σε πολλές μικρές ομάδες) στέκονται ο ένας πίσω απ' τον άλλον και η κάθε ομάδα δίπλα στην άλλη σε μια ευθεία γραμμή. Με το σφύριγμα, ο πρώτος παίκτης κάθε ομάδας κάνει ένα πηδήμα μπροστά χωρίς να πάρει φόρα. Από το σημείο που έφτασαν οι πρώτοι παίκτες κάθε ομάδας από εκεί ξεκινούν οι δεύτεροι και κάνουν κι αυτοί ένα πηδήμα χωρίς φόρα. Απ' το σημείο που έφτασαν οι δεύτεροι ξεκινούν οι τρίτοι, και αυτό συνεχίζεται με όλη την ομάδα. Η ομάδα που θα διανύσει τη μεγαλύτερη απόσταση κερδίζει.

Ο γουρνάς

Το παιχνίδι αυτό παιζόταν από δύο ομάδες 4-5 παικτών. Άνοιγαν στο έδαφος μια τρύπα δέκα περίπου πόντων. Κάθε παιδί κρατούσε ένα ξύλο σαν μαστούνη και προσπαθούσε να βάλει στην τρύπα έναν τενεκέ. Η ομάδα που κέρδιζε ήταν αυτή που θα έβαζε τον τενεκέ περισσότερες φορές μέσα στην τρύπα. Ο αγώνας ήταν σκληρός και πολλές φορές υπήρχαν και τραυματίες. Όταν κάποιος έκανε σε κάποιον άλλον πάσα και ο τενεκές βρισκόταν στον αέρα, ο αγώνας μεταφερόταν εκεί κι έτσι πολλοί τραυματίζονταν στο πρόσωπο. Αλλά και όταν όλα τα παιδιά μαζεύονταν γύρω από τον τενεκέ και το καθένα προσπαθούσε να τον χτυπήσει, αντί γι' αυτόν χτυπούσαν τα πόδια των άλλων. Αυτό το παιχνίδι ήταν πολύ δημοφιλές στα μέσα της δεκαετίας του '50.

Η πινακοτή

Τα παιδιά χωρίζονταν σε δύο ομάδες. Κάποιος ήταν η μάνα (πινακοτή) και κάποιος ο βασιλιάς. Πήγαινε λοιπόν ο αρχηγός της μιας ομάδας και της έλεγε «κυρά Πινακοτή είπε ο βασιλιάς να μου δώσεις το πιο καλό αρνί» και αυτή του απαντούσε «διάλεξε όποιο θέλεις». Τότε αυτός πήγαινε στην άλλη ομάδα και προσπαθούσε να πιάσει τα παιδιά τα οποία έτρεχαν. Όσα παιδιά έπιανε τα έβαζε στον τοίχο και τα έδινε στο βασιλιά. Αυτό γινόταν και με την άλλη ομάδα. Κέρδιζε η ομάδα που έπιανε όλα τα παιδιά πιο γρήγορα.

Το λουρί της μάνας

Τα παιδιά σχηματίζουν έναν κύκλο καθισμέ-
να γύρω από τη «μάννα», που είναι ένα από τα
μεγαλύτερα παιδιά. Εκείνη βγάζει τη ζώνη της ή
ένα λουρί ή σχοινί και πρώτα σχηματίζει μ' αυτό
διάφορα σχήματα, π.χ. ένα μήλο, ένα αχλάδι,
ένα καλάθι κ.τ.λ.. Τα άλλα πρέπει να μαντέ-
ψουν τι παριστάνει. Όποιο το βρει του δίνει η
μάννα το λουρί και τότε εκείνο έχει το δικαίωμα
να σιγκωθεί και να κυνηγήσει τα άλλα παιδιά.
Η μάννα μένει στη θέση της και κάθε τόσο φω-
νάζει: «Τρεις και το λουρί της μάνας!». Εκείνος
που κρατεί το λουρί συνεχίζει το κυνήγι του και
όποιο παιδί χτυπήσει βγαίνει από το παιχνίδι.
Όταν όμως η μάννα θα έχει φωνάξει: «Τρεις και
το λουρί της μάνας» τόσες φορές όσοι είναι οι
παίχτες, τότε αυτός που κυνηγάει πρέπει αμέσως
να γυρίσει πίσω και να παραδώσει το λουρί στη
μάννα, αλλιώς τα άλλα παιδιά έχουν το δικαίωμα
να τον κυνηγήσουν, να του πάρουν το λουρί και
ν' αρχίσουν μ' αυτό να τον χτυπούν.

Οι μπακίρες

Παιζόταν με δεκάρες και κατά κανόνα χάλ-
κινες. Οι παίκτες κρατούσαν στο χέρι τους τη
δεκάρα τους και έμπαιναν στη γραμμή ο ένας
πλάι στον άλλο. Σε απόσταση 10μ. περίπου από
το σημείο που στέκονταν έφτιαχναν μια γραμ-
μή. Το κάθε παιδί έριχνε τη δεκάρα του, προ-
σπαθώντας να φτάσει όσο το δυνατόν πιο κο-
ντά στη γραμμή. Αφού έριχναν όλα τα παιδιά
τις δεκάρες τους, ο παίκτης που είχε πλησιάσει

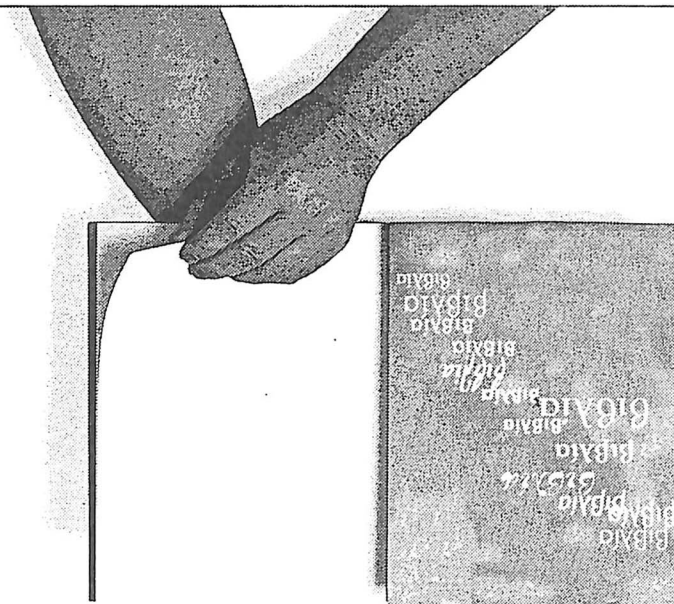
πιο πολύ το στόχο μάζευε από χάμω όλα τα νο-
μίσματα και τα έριχνε στον αέρα. Όσα από τα
νομίσματα πέφτοντας στέκονταν από την κο-
ρώνα τα κέρδιζε ο παίκτης αυτός. Τα υπόλοιπα
τα έπαιρνε και τα έριχνε στον αέρα ο δεύτερος
κατά σειρά παίκτης που είχε πλησιάσει το στό-
χο, μετά ο τρίτος κ.ο.κ., ώσπου να τελειώσουν
όλα τα νομίσματα. Το παιχνίδι αυτό παιζόταν
συνήθως από αγόρια.

Η ασετυλίνη

Το παιχνίδι ήταν ευρύτατα διαδεδομένο στα
πρώτα μετακατοχικά χρόνια. Τα παιδιά μιμού-
νταν τους μεγάλους και κατασκεύαζαν όλμους
και να πως: Παίρνανε ένα άδαιο κονσερβοκού-
τι, αφαιρούσαν εντελώς τον ένα πάτο και στον
άλλον άνοιγαν μια τρύπα. Έπειτα έσκαβαν στο
χώμα μια λακκούβα που να χωρέσει ίσα-ίσα το
κονσερβοκούτι. Έριχναν στη λακκούβα λίγο
νερό και λίγη ασετυλίνη και τη σκέπαζαν τοπο-
θετώντας το κονσερβοκούτι ανάποδα, με τον
τρυπημένο πάτο προς τα πάνω. Προφανώς, οι
αναθυμώσεις της ασετυλίνης που συγκεντρώ-
νονταν στο κονσερβοκούτι, αποτελούσαν εκρη-
κτικό μίγμα. Τα παιδιά, κρατώντας ένα μακρύ
ξύλο που στην άκρη του είχαν δέσει ένα αναμ-
μένο χαρτί, πλησίαζαν το κονσερβοκούτι και
έφερναν τη φωτιά κοντά στη τρύπα. Αμέσως
γινόταν έκρηξη και το κονσερβοκούτι πεταγό-
ταν επάνω με θόρυβο. Νικούσε το παιδί που το
κονσερβοκούτι του θα πεταγόταν ψηλότερα.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Επιμέλεια Βούλγα-Κοισάλη Πάππη



Η ΕΒΔΟΜΗ ΜΑΣΤΙΓΑ της Ann Benson

Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνης

Είναι η πιο τρομακτική νόσος στην ιστορία. Έκανε τους ανθρώπους εχθρούς με το γείτονα τους, μετέτρεψε τους πολιτισμένους σε βαρβάρους, ερήμωσε πόλεις και χωριά, ξεχείλισε τα νεκροταφεία. Τώρα, σε ένα συγκλονιστικό μυθιστόρημα που συνδυάζει περιπέτεια και επιστημονική γνώση, ρομαντισμό και τρόμο, δύο εποχές έρχονται κοντά με το μικροσκοπικό, απειροελάχιστο συνδετικό κρίκο ενός βακτηρίου - τον αόρατο σπόρο μιας νέας μορφής πανώλης. Το 1348 ένας Ισπανός γιατρός υπό δυσμένεια διασχίζει ένα σκληρό φρίκης ταξιδεύοντας προς την Αβινιόν της Γαλλίας. Από εκεί θα σταθεί σε μια ακατόρθωτη αποστολή στην Αγγλία, με σκοπό να σώσει τη βασιλική οικογένεια από το Μαύρο Θάνατο. Σε ένα μελλοντικό κόσμο που ζει υπό την τυραννία των υγειονομικών υπηρεσιών, μια επιστήμονας εξαπολύει άθελά της έναν τρόπο που είχε μείνει αδρανής επί αιώνες. Από τις πρωτόγονες θεραπευτικές μεθόδους του Μεσαίωνα στη βιοϊατρική αστυνομοκρατία του κοντινού μέλλοντός μας, στο βιβλίο «Η Έβδομη Μάστιγα» αποτυπώνεται παραστατικά μια συναρπαστική κούρσα ενάντια στο χρόνο και το μαζικό όλεθρο. Γιατί η ύστατη ελπίδα της ανθρωπότητας για επιβίωση δεν μπορεί να προέλθει παρά μόνο από το πιο σκοτεινό και βασανισμένο παρελθόν.



ΤΙ ΤΡΑΒΑΜΕ ΚΙ ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΜΑΝΕΣ! της Κατερίνας Μανανεδάκη

Εκδοτικός οίκος Α. Α. Λιβάνης

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΑΝΑΝΕΔΑΚΗ

ΤΙ ΤΡΑΒΑΜΕ
ΚΙ ΕΜΕΙΣ
ΟΙ ΜΑΝΕΣ!



- Δεν το συζητώ. Πρέπει οπωσδήποτε να γίνεις μάνα. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη ευτυχία από τα παιδιά, σου ή λένε οι... άλλες μάνες πριν μπει στο... club και σε κάνουν να αγωνιάς και να αναρωτιέσαι: «Εγώ πότε θα γίνω μάνα; Πότε επιτέλους θα αποκτήσω ένα μωρό;»

- Καλά, δεν ξέρεις τι χάνεις... συνεχίζουν με χαμόγελο. Η εγκυμοσύνη είναι υπέροχη εμπειρία, η γέννα παιχνιδάκι και το μωρό σου σίγουρα θα είναι άγγελος. Θα ζήσεις στον παράδεισο και θα έχεις και τον άντρα σου να σε βοηθάει στα δύσκολα! Κι όσο για τη δουλειά σου; Μην ανησυχείς, βρε κουτό. Όλα συνδυάζονται αν το θέλεις...!

Μια... συνωμοσία... ροζ πανευτυχίας που ξεσκεπάζεται όταν, δυστυχώς, είναι πια πολύ αργά! Όταν έχεις αποκτήσει μια τεράστια κοιλιά σαν φάλινα, όταν γεννάς, αν και θα προτιμούσες να πατήσεις σε αναμμένα κάρβουνα, και όταν το μωρό ουρλιάζει ρυθμικά, σε κοιτάζει με αγωνία και εσύ αδυνατείς να καταλάβεις τι θέλει και κυρίως γιατί το ζητάει από σένα! Και όλα αυτά την ώρα που η στρίγκλα διευθύντριά σου απαιτεί τα ΠΑΝΤΑ, ενώ ο... στοργικός πατέρας -θα στεκόταν στο πλευρό σου...- σφυρίζει αδιάφορα!

ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Κ.Ε.Π.Α. Δ. ΒΕΡΟΙΑΣ
Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Τοπικής Ιστορίας

ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

Παύλου Μελά και Μπιζανίου
Τηλ. κέντρο: 2331078100, 2331078127, Fax: 2331027914

Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού
Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο
Κέντρο Πολιτιστικών Πρωτοβουλιών και Επικοινωνίας

ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΩΝ
Παύλου Μελά & Μπιζανίου
ΑΝΤΩΝΙΑΔΕΙΟΣ ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΩΝ
Αντωνιάδη 19

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΘΕΑΝΩ ΖΩΓΙΟΠΟΥΛΟΥ»
Θ. Ζωγιοπούλου 3, τηλ. 2331024879

ΑΙΘΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «Όλγανος»
Όλγανου 19, τηλ. 2331028277

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
Ιεραρχών 4, τηλ. 2331023880

ΘΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ «Μελίνα Μερκούρη»
Άλσος Παπάγου, τηλ. 2331072654

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ
Κουντουριώτη 8, τηλ. 2331067308 & 2331026877